

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DENİZ HUKUKU SÖZLEŞMESİ¹

KISIM 1

GİRİŞ

Birinci madde Terimlerin kullanılışı ve uygulanma alanı

1- İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca:

1) "Bölge"den, ulusal yetki sınırları ötesindeki deniz yatakları ve bunların toprak altı;

2) "Otorite"den, Deniz Yatağı Uluslararası Otoritesi;

3) "Bölge'de yürütülen faaliyetler"den Bölge'nin kaynaklarının araştırılmasına ve işletilmesine ilişkin bütün faaliyetler,

anlaşılmaktadır;

4) "Deniz çevresinin kirlenmesi"nden, canlı kaynaklara ve deniz yaşamına zarar verme, insan sağlığı için tehlike oluşturma, balıkçılık ve denizlerin diğer yasal amaçlarla kullanımı da dahil olmak üzere, denizcilik faaliyetlerini engelleme, deniz suyunun niteliğini değiştirme ve güzellikleri bozma gibi zararlı etkileri olan veya olabilecek maddelerin veya enerjinin, insan tarafından doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, haliçler de dahil olmak üzere, deniz çevresine dahil edilmesi,

anlaşılmaktadır;

5) a) "Suya batırma"dan:

(i) Atık veya diğer maddelerin, gemilerden, uçaklardan, platformlardan veya denizlerdeki diğer yapılardan her türlü bilinçli boşaltılması;

(ii) Denizlerde gemilerin, uçakların, platformların veya diğer yapıların her türü batırılması,

anlaşılmaktadır;

b) "Suya batırma" terimi aşağıdakileri kapsamamaktadır:

(i) Gemilerin, uçakların, platformların veya denizlerdeki diğer yapıların ve bunların teçhizatının normal olarak işletilmesi sırasında doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ortaya çıkan artık veya diğer maddelerin boşaltılması; bununla beraber, bu maddelerin yok edilmesi için kullanılan gemilerde, uçaklarda, platformlarda veya denizlerdeki diğer yapılarda taşınan veya bunlara aktarılan artıklar veya diğer maddeler veya yukarıda zikredilen artık ve diğer maddelerin bu gemilerde, uçaklarda, platformlarda veya yapılarda işleme tabi tutulmaları sonucu ortaya çıkan artık veya diğer maddeler bundan hariçtir;

(ii) İşbu Sözleşmenin amaçlarına aykır düşmemek şartıyla, maddelerin, salt yok edilme amacı dışında depo edilmesi;

Bu önemli metni Türkçe'ye kazandıran ve sitemizde yer almasına olanak veren Sayın Prof. Dr. Aydoğan'a teşekkürlerimizle.

2.1- "Taraş Devletler"den işbu Sözleşme ile bağlı olma hususunda rızalarını belirten ve haklarında işbu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu devletler anlaşılmaktadır.

2- İşbu Sözleşme gerekli değişikliklerle, 305. maddenin 1. paragrafının b), c), d), e) ve f) fıkraların da öngörülen ve her biri kendisi ile ilgili şartlara uygun olarak Sözleşmeye Taraş olan birimlere de uygulanır; bu ölçü içerisinde "Taraş Devletler" teriminden bu birimler de anlaşılır.

KISIM II

KARASULARI VE BİTİŞİK BÖLGE

BÖLÜM 1

GENEL HÜKÜMLER

Madde 2

Karasularının, karasuları üzerindeki hava sahası ile karasularının deniz yatağı ve toprak altının hukuki rejimi

1- Sahildar devletin egemenliği kara üikesinin ve iç sularının ötesinde ve bir Takımda Devleti söz konusu olduğunda, takımda sularının ötesinde karasuları denilen bir bitişik deniz bölgesine kadar uzanır.

2- Bu egemenlik karasuları üzerindeki hava sahasını ve de bu suların deniz yatağı ile toprak altını da kapsar.

3- Karasuları üzerindeki egemenlik işbu Sözleşmenin hükümlerinde öngörülen şartlar ve uluslararası hukukun diğer kuralları dahilinde kullanılır.

BÖLÜM 2

KARASULARININ SINIRLARI

Madde 3

Karasularının genişliği

Her devlet karasularının genişliğini tesbit etme hakkına sahiptir; bu genişlik işbu Sözleşmeye göre tesbit edilen esas hatlardan itibaren 12 deniz milini geçemez.

Madde 4

Karasularının dış sınırı

Karasularının dış sınırı, her noktası esas hattın en yakın noktasından karasularının genişliğine eşit uzaklıkta bulunan hattan oluşur.

Madde 5

Normal esas hat

İşbu Sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça, karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı normal esas hat, sahildar devlet tarafından resmen kabul edilmiş büyük ölçekli deniz haritalarında belirtildiği şekliyle, sahil boyunca uzayan en düşük cezir hattıdır.

Madde 6 Kayalıklar

Mercan kümelerinin ada niteliğindeki kısımları veya serpiştirilmiş kayalıklarla çevrili adalar söz konusu olduğunda, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hat, sahildevlet tarafından resmen kabul edilmiş deniz haritalarında belirtildiği şekliyle, kayalık üzerinde, açık deniz tarafındaki, en düşük cezir hattıdır.

Madde 7 Düz esas hatlar

1- Sahilin derin bir şekilde girintili çıkıntılı olduğu veya sahil boyunca hemen yakında bir adalar dizisinin bulunduğu yerlerde, karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hattın çizimi için, uygun noktaları birleştiren düz esas hatlar yöntemi kullanılabilir.

2- Bir deltanın mevcudiyeti ve diğer doğal özellikler sebebiyle sahilin son derece değişken olduğu bölgelerde, uygun noktalar en düşük cezir çizgisi boyunca seçilebilir; en düşük cezir çizgisinin daha sonra yükselmesi halinde dahi, bu düz esas hatlar, işbu Sözleşmeye uygun olarak sahildevlet tarafından değiştirilmedikçe yürürlükte kalacaktır.

3- Düz esas hatların oluşturduğu çizginin sahilin genel yönünden hissedilir bir biçimde sapmaması ve bu hatların berisinde kalan deniz uzantılarının iç sular rejimine tabi tutulabilmesi için, bunların kara sahasına yeter derecede bağlı olmaları gerekir.

4- Düz esas hatlar cezir zamanı ortaya çıkan yüksekliklere doğru veya bunlardan başlamak üzere çizilmeyecektir; meğer ki, bunlar üzerinde devamlı olarak suyun üstünde kalan deniz fenerleri veya benzer tesisler inşa edilmiş olsun veya bu şekilde çizilmiş düz esas hatlar uluslararası genel bir kabul görmüş olsun.

5- 1. paragraf uyarınca düz esas hatlar yönteminin uygulandığı durumlarda, bazı esas hatların tesbiti için, söz konusu bölgeye özgü ve gerçekliği ve önemi uzun bir teamül ile açıkça kanıtlanmış ekonomik çarklar göz önünde tutulabilir.

6- Düz esas hatlar yöntemi bir devlet tarafından, diğer bir devletin karasularını açık denizden veya bir münhasır ekonomik bölgeden kesecek şekilde uygulanamaz.

Madde 8 İç Sular

1- IV. Kısım saklı kalmak şartıyla, karasuları esas hattının berisinde kalan sular, devletin iç sularına dahildir.

2- 7. maddede belirlenen yönteme uygun olarak tespit edilen bir düz esas hat, daha önce iç su olarak kabul edilmeyen suları iç sulara dahil ettiği takdirde, bu Sözleşmede öngörülen zararsız geçiş hakkı bu sular da uygulanacaktır.

Madde 9 Nehirlerin ağızları

Bir nehir haliç oluşturmaksızın denize dökülürse, esas hat nehir ağızında bir kıyıda diğerine en düşük cezir noktaları arasında çizilen düz hat olacaktır.

Madde 10 Körfezler

1- İşbu madde yalnızca, sahilleri tek bir devlete ait olan körfezleri ilgilendirir.

2- İşbu Sözleşmenin amaçları açısından "körfez" belirli bir deniz girintisi olup, karalara doğru girişinin ağız genişliğine oranı içerde sahille çevrili sular ihtiva edecek şekildedir ve sahilin basit bir kıvrımından ibaret değildir. Bununla beraber, bir girinti ancak, yüzölçümü bu girinti ağızına çizilen bir doğruyu çap olarak alan bir yarım dairenin yüzölçümüne eşit veya ondan büyük olduğu takdirde bir körfez sayılacaktır.

3- Bir girintinin yüzölçümü, girintinin kıyıları boyunca uzanan en düşük cezir hattı ile, doğal giriş noktalarını en düşük cezir halinde birleştiren doğru arasında kalan kısmın yüzölçümüdür. Adaların varlığı sebebiyle, bir girintinin pek çok girişi olduğu takdirde, yarım dairenin çapı, geçitli girişleri birleştiren doğruların uzunluklarının toplamına eşit olacaktır. Bir girinti içerisinde bulunan adaların yüzölçümü girintinin toplam yüzölçümüne dahil olacaktır.

4- Bir körfezin doğal giriş noktaları arasında en düşük cezir durumundaki mesafe 24 deniz milini aşmadığı takdirde, bu en düşük cezir noktaları arasında bir sınırlandırma çizgisi çizilebilir, bu çizginin berisinde kalan sular iç sular olarak kabul edilecektir.

5- Bir körfezin doğal giriş noktaları arasında en düşük cezir durumundaki mesafe 24 deniz milini aştığı takdirde, körfez içerisinde en fazla su alanı bırakacak şekilde, 24 deniz millik bir düz esas hat çizilecektir.

6- Yukarıdaki hükümler "tarihi" körfezlere uygulanmadığı gibi, 7. maddede öngörülen düz esas hatlar yönteminin izlendiği hallerde de uygulanmaz.

Madde 11 Limanlar

Karasularının sınırlandırılması amacı ile, bir liman sisteminin ayrılmaz bir parçasını oluşturan daimi tesislerden açık denize doğru en uçtakiler sahilin bir parçası olarak kabul edilir. Sahillerin açığındaki tesisler ve sun'i adalar, daimi liman tesisleri olarak kabul edilmeyecektir.

Madde 12 Demir yerleri

Normal olarak tamamen veya kısmen karasularının dış sınırının ötesinde kalan demir yerleri, mutaden gemilerin yükleme, boşaltma ve demirlenmesinde kullanıldığı takdirde karasularının parçası olarak kabul edilirler.

Madde 13 Cezir zamanı ortaya çıkan yükseklikler

1- "Cezir zamanı ortaya çıkan yükseklikler"den, deniz ile çevrili olan, cezir zamanı açıkta kalan ve med zamanı örtülen doğal kara yükseklikleri anlaşılır. Cezir zamanı ortaya çıkan yükseklikler, kıtadan veya bir adadan, tamamen veya kısmen karasuları genişliğini aşmayan bir uzaklıkta buldukları takdirde bu yüksekliklerdeki en düşük cezir hattı, karasularının genişliğinin ölçülmesinde esas hat olarak alınabilir.

2- Cezir zamanı ortaya çıkan yükseklikler kıtadan veya bir adadan karasuları genişliğini aşan bir uzaklıkta buldukları takdirde, bunların kendilerine özgü karasuları yoktur.

Madde 14 Esas hatları tesbit etmek üzere yöntemlerin birleştirilmesi

Sahildar devlet çeşitli durumlara bağlı olarak, yukarıdaki maddelerde öngörülen yöntemlerden birine veya bir çoğuna göre esas hatlar tespit edebilir.

Madde 15

Sahilleri bitişik veya karşı karşıya olan devletler arasında karasularının sınırlandırılması

İki devletin sahilleri bitişik veya karşı karşıya olduğunda, aralarında aksine anlaşma olmadıkça, bu devletlerden ne birinin ne de diğerinin kendi karasularını, bütün noktaları bu iki devletin herbirinin karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatların en yakın noktalarından eşit uzaklıkta bulunan orta hattın ötesine uzatmaya hakkı yoktur. Bununla beraber bu hüküm, tarihi hakların veya diğer özel durumların varlığı nedeniyle, her iki devletin karasularının başka şekilde sınırlandırılmasını gerekli olduğu durumlarda uygulanmaz.

Madde 16

Deniz Haritaları ve coğrafi koordinatlara ilişkin listeler

1- 7.,9. ve 10. maddeler uyarınca tesbit edilen karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlar veya bu çizgilerle ortaya çıkan sınırlar ve 12. ve 15. maddeler uyarınca çizilen sınır çizgileri, yerlerinin tespiti amacıyla uygun ölçekli deniz haritalarında gösterilecektir. Bu olmadığı takdirde, bunun yerine, kullanılan jeodezik sistemi belirten noktaların coğrafi koordinatlarına ilişkin bir liste ikame edilebilir.

2- Sahildar devlet bu haritaları veya coğrafi koordinatlara ilişkin listeleri gereken şekilde yayınlacak ve bunların bir nüshasını Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edecektir.

BÖLÜM 3

KARASULARINDAN ZARARSIZ GEÇİŞ

ALT BÖLÜM A -BÜTÜN GEMİLERE UYGULANABİLECEK KURALLAR

Madde17

Zararsız geçiş hakkı

İşbu Sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, sahili bulunsun veya bulunmasın, bütün devletlerin gemileri, karasularından zararsız geçiş hakkından yararlanırlar.

Madde 18

"Geçiş" teriminin anlamı

1- Geçiş, sahildar devletin barışına, düzenine veya güvenliğine zarar

a) Karasularını, iç sulara girmeksizin veya iç sular dışında bir demirleme yerinde veya bir liman tesisinde durmaksızın kat'etmek;

b) İç sulara girmek veya bu suları terk etmek veya bu nitelikteki bir demirleme yerinde veya liman tesisinde durmak veya buraları terketmek.

2- Geçiş sürekli ve çabuk olacaktır. Bununla beraber, durma ve demirleme sadece seyrüseferin olağan olaylarından olduğu veya mücbir sebep veya yardım ihtiyacı nedeniyle zorunlu olduğu veya tehlike veya yardım ihtiyacı içinde bulunan kişilere, gemilere veya uçaklara yardım götürülmesi amacıyla olduğu takdirde, geçiş durma ve demirlemeyi de içerir.

Madde 19 **"Zararsız geçiş" deyiminin anlamı**

1- Geçiş, sahildevletinin barışına, düzenine veya güvenliğine zarar vermedikçe zararsızdır. Geçiş işbu Sözleşmenin hükümlerine ve uluslararası hukukun diğer kurallarına uygun şekilde gerçekleştirilecektir.

2- Yabancı bir geminin geçişi eğer bu gemi karasuları içerisinde aşağıdaki faaliyetlerden herhangi birinde bulunursa, sahildevletinin barışına düzenine veya güvenliğine zarar vermiş sayılacaktır.

- a) Sahildevletinin egemenliğine, toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı tehdide veya kuvvete baş vurulması veya Birleşmiş Milletler Antlaşmasında belirtilen uluslararası hukuk ilkelerine aykırı diğer herhangi bir davranışta bulunulması;
- b) Herhangi bir tip silahla deneme veya manevralar yapılması;
- c) Sahildevletinin savunmasına veya güvenliğine zarar verecek şekilde bilgi toplanması;
- d) Sahildevletinin savunmasına veya güvenliğine zarar vermeyi amaçlayan her türlü propagandada bulunulması;
- e) Her türlü uçağın uçurulması, güverteye indirilmesi veya gemiye alınması;
- f) Her türlü askeri makinaların uçurulması, güverteye indirilmesi veya gemiye alınması;
- g) Sahildevletinin gümrük, maliye, sağlık veya muhaceret konularındaki kanun ve kurallarına aykırı bir şekilde mal, para veya kişilerin gemiye alınması veya gemiden çıkartılması;
- h) İşbu Sözleşmeye aykırı olarak, bilerek ve isteyerek ağır kirlenmeye sebebiyet veren fiillerde bulunulması;
- i) Balık avlama faaliyetlerinde bulunulması;
- j) Araştırma veya ölçüm faaliyetlerinde bulunulması;
- k) Sahildevletinin herhangi bir haberleşme sisteminin veya diğer herhangi bir deniz teçhizat veya tesisinin işleyişini engelleyecek her türlü faaliyette bulunulması;
- l) Geçişle doğrudan ilgisi bulunmayan diğer her çeşit faaliyette bulunulması.

Madde 20 **Denizaltılar ve diğer sualtı araçları**

Karasularında, denizaltılar ve diğer sualtı araçları su üstünden seyretmek ve bayraklarını çekmek zorundadırlar.

Madde 21 **Sahildevletinin zararsız geçişe ilişkin kanun ve kuralları**

1- Sahildevletinin işbu hükümlerine ve uluslararası hukukun diğer kurallarına uygun olarak, kendi karasularından zararsız geçişe ilişkin ve aşağıdaki hususları kapsayan kanun ve kurallar kabul edebilir:

- a) Seyrüsefer güvenliği ve deniz trafiğinin düzenlenmesi;
- b) Deniz seyrüsefer yardımcılarını ve sistemlerinin ve diğer teçhizat veya tesislerinin korunması;

- c) Denizaltı kablolarının ve petrol borularının korunması;
- d) Denizin canlı kaynaklarının muhafazası;
- e) Sahildar devletin balıkçılığa ilişkin kanun ve kurallara aykırı davranışların önlenmesi;
- f) Sahildar devletin çevre alanlarının muhafazası ve kirliliğin önlenmesi, azaltılması ve kontrol altına alınması;
- g) Denize ilişkin bilimsel araştırmalar ve hidrografik ölçümler yapılması;
- h) Sahildar devletin gümrük, maliye, sağlık veya muhaceret konularındaki kanun ve kurallarına aykırı davranışların önlenmesi;

2- Bu kanun ve kurallar yabancı gemilerin çizimlerine, inşasına veya donatım ve denize elverişliliğine uygulanmayacaktır; meğer ki bunlar genel kabul görmüş uluslararası kural ve normlara ilişkin olsun.

3- Sahildar devlet bu kanun ve kuralları gereken şekilde duyuracaktır.

4- Karasularından zararsız geçiş hakkını kullanan yabancı gemiler, bu kanun ve kurallara olduğu gibi, denizde çatışmayı önlemeye ilişkin olup genel kabul görmüş bütün uluslararası kurallara uyacaklardır.

Madde 22

Karasularında gidiş geliş yolları ve trafik ayırım şemaları

1- Seyrüsefer güvenliği gerektirdiği taktirde sahildevlet, kendi karasularında zararsız geçiş hakkını kullanan yabancı gemilerden, kendisinin belirlemiş olduğu ulaşım yollarını kullanmalarını ve gemilerin geçişlerinin düzenlenmesi amacıyla kendisi tarafından öngörülen trafik ayırım şemalarına uymalarını talep edebilir.

2- Özellikler, tankerlerden, nükleer güçte çalışan gemilerden ve radyoaktif maddeleri veya özü itibariyle tehlikeli veya zararlı diğer maddeleri taşıyan gemilerde, sadece bu ulaşım yollarını kullanmaları talep edilebilir.

3- Sahildar devlet işbu madde uyarınca ulaşım yollarını tespit ederken ve trafik ayırım şemalarını düzenlerken, aşağıdaki hususları gözönünde bulunduracaktır:

- a) Yetkili uluslararası Kuruluşun tavsiyeleri;
- b) Uluslararası deniz seyrüseferinde geleneksel şekilde kullanılan bütün dar su yolları;
- c) Bazı gemilerin ve dar su yollarının özel nitelikleri;
- d) Trafik yoğunluğu.

4- Sahildar devlet, bu ulaşım yollarını ve bu trafik ayırım şemalarını, gerekli şekilde yayınlayıp duyuracağı deniz haritalarında açıkça belirtecektir .

Madde 23

Nükleer güçle çalışan yabancı gemiler ve radyoaktif maddeler veya özü itibariyle tehlikeli veya zararlı diğer maddeler taşıyan gemiler

Yabancı gemilerden nükleer güçle çalışanlar ile aynı şekil radyoaktif maddeleri veya özü itibariyle tehlikeli veya zararlı diğer maddeleri taşıyanlar karasularından zararsız geçiş hakkını kullanırlarken bu gemiler için uluslararası anlaşmalarda öngörülen belgeleri bulundurlar ve özel tedbirleri alırlar.

Madde 24 **Sahildar devletin yükümlülükleri**

1- Sahildar devlet, işbu Sözleşmede öngörülen haller dışında, karasularından yabancı gemilerin zararsız geçişlerine engel olmayacaktır. Özellikle, işbu Sözleşmeyi veya işbu Sözleşmeye uygun olarak kabul edilmiş herhangi bir kanun veya herhangi bir kuralı uygularken, sahildar devlet aşağıdaki davranışlardan kaçınacaktır.

a) Yabancı gemilere, bunların zararsız geçiş haklarını kullanmalarını engelleyecek veya kısıtlayacak yükümlülükler getirmek;

b) Belirli bir devletin gemilerine veya belirli bir devletten veya devlete veyahut da belirli devlet hesabına yük taşıyan gemilere karşı hukuki veya fiili ayırım yapmak.

2- Sahildar devlet, karasularında seyrüsefere ilişkin bilgisi dahilindeki her türlü tehlikeyi uygun şekilde duyuracaktır.

Madde 25 **Sahildar Devletin koruma hakları**

1- Sahildar devlet, karasularında zararsız olmayan her türü geçişi engellemek için gerekli tedbirleri alabilir.

2- Sahildar devlet, keza iç sulara veya bu sular dışındaki bir liman tesisine giden gemilere ilişkin olarak, bu gemilerin bu sulara veya bu liman tesisine girişlerinin tabi olacağı şartların ihlalinin önlemek üzere gereken tedbirleri almak hakkına sahiptir.

3- Sahildar devlet, yabancı gemiler arasında hukuki veya fiili hiç bir ayırım yapmaksızın, karasularının belirli bölgelerinde, atış talimleri yapmak da dahil olmak üzere, eğer güvenliği için gerekli ise, zararsız geçişi geçici olarak durdurabilir. Bu durdurma, ancak gereken şekilde duyurulduktan sonra yürürlüğe konacaktır.

Madde 26 **Yabancı gemilerden alınabilecek rüsumlar**

1- Yabancı gemilerden sadece karasularından geçmeleri sebebiyle herhangi bir rüsum alınamaz.

2- Karasularından geçen bir yabancı gemiden ancak bu gemiye yapılan özel hizmetler karşılığında rüsum alınabilir. İşbu rüsumler herhangi bir ayırım gözetmeksiz tahsil edilir.

ALT BÖLÜM B -TİCARET GEMİLERİNE VE TİCARİ AMAÇLARLA KULLANILAN

DEVLET GEMİLERİNE UYGULANABİLECEK KURALLAR

Madde 27 **Yabancı bir gemide cezai yargı yetkisi**

1- Karasularından geçen yabancı gemide, geçiş sırasında işlenmiş bir suçtan ötürü bir şahsın tutuklanması veya bir soruşturmada bulunması amacıyla sahildar devlet aşağıdaki durumlar dışına cezai yargı yetkisini kullanmamalıdır:

a) eğer suçun sonuçları sahildar devlete uzanıyorsa;

b) eğer suç ülkenin barışını veya karasularında düzeni bozacak nitelikte ise;

c) eğer yerel makamların yardımı gemi kaptanı veya geminin bayrağını taşıdığı devletin bir diplomasi ajanı veya konsolosluk memuru tarafından talep edilmiş ise; veya

d) eğer bu tedbirler uyuşturucu maddelerin veya uyuşturucu ilaçların gayri meşru trafiğinin önlenmesi için gerekli ise;

2- 1. paragraf hükümleri, sahildevletinin, iç sulardan gelerek karasularından geçen bir yabancı gemide tutuklamalarda bulunmak veya soruşturma yapmak için kanunlarında öngörülen bütün tedbirleri almak hakkına halel getirmez.

3- 1. ve 2. paragraflarda öngörülen hallerde sahildevletinin devlet kaptan talep ettiği takdirde, herhangi bir tedbir almadan önce geminin bayrağını taşıdığı devletin bir diplomasi ajanını veya bir konsolosluk memurunu bundan haberdar edecek ve bu ajan veya memur ile gemi mürettebatı arasındaki teması kolaylaştıracaktır. Bununla beraber, acil durumla da bu haber verme, tedbirler uygulanırken yapılabilir.

4- Yerel makamlar tutuklamanın uygun olup olmadığını veya nasıl yapılacağını incelerken, seyrüsefer gereklerini de gerektiği şekilde gözönünde bulundururlar.

5- XII. Kısımın uygulanması veya V. Kısımın uygun olarak kabul edilmiş kanun ve kuralların ihlali halleri hariç olmak üzere; sahildevletinin, karasularından geçen yabancı bir gemide, eğer gemi yabancı bir limandan gelip iç sulara girmeksizin sadece karasularından geçmekte ise, geminin karasularına girmesinden önce işlenmiş bir suç dolayısıyla tutuklama veya soruşturma yapmak için hiç bir tedbir alamaz.

Madde 28

Yabancı gemilere ilişkin hukuki yargı yetkisi

1- Sahildevletinin, karasularından geçen bir yabancı gemiyi, gemide bulunan bir kişi hakkında hukuki yargı yetkisini kullanmak üzere ne durdurmalı, ne de yolundan çevirmelidir.

2- Sahildevletinin, bu gemi hakkında özel hukuk alanında icrai veya ihtiyati tedbirleri, bu tedbirler ancak bizzat geminin sahildevletinin sularından geçişi sırasında veya geçiş sebebiyle yüklendiği yükümlülüklerle veya tabi olduğu sorumluluklara ilişkin ise, alabilir.

3- 2. Paragraf hükmü, iç suları terkettikten sonra karasularında duran veya karasularından geçen bir yabancı gemi hakkında sahildevletinin kendi kanunlarında öngörülen özel hukuka ilişkin icrai ve ihtiyati tedbirler almak hakkına halel getirmez.

ALT BÖLÜM C -SAVAŞ GEMİLERİNE VE TİCARİ OLMAYAN AMAÇLARLA KULLANILAN DİĞER DEVLET GEMİLERİNE UYGULANABİLECEK KURALLAR

Madde 29

"Savaş Gemisi"nin tanımı

İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca "savaş gemisi"nden, bir devletin silahlı kuvvetlerine ait olan ve kendi tabiyetindeki askeri gemilerin açık dış işaretlerini taşıyan, bu devletin hizmetinde ve adı subaylar listesinde veya eşit bir belgede kayıtlı bulunan bir deniz subayının kumandası altında bulunan ve mürettebatı askeri disiplin kurallarına tabi olan gemi anlaşılır.

Madde 30

Bir savaş gemisinin sahildevletinin kanun ve kurallarına uymaması

Bir savaş gemisinin sahildevletinin karasularından geçişine ilişkin kanunlarına ve kurallarına uymaması ve bunlara uyması konusunda kendisine yapılan talebi dikkate almaması halinde, sahildevletinin

bu geminin derhal karasularını terk etmesini isteyebilir.

Madde 31

Bir savaş gemisinin veya ticari amaçlar dışında kullanılan diğer herhangi bir devlet gemisinin fiilinden dolayı bayrak devletinin sorumluluğu

Bayrak devleti, bir savaş gemisinin veya ticari amaçlar dışında kullanılan diğer herhangi bir devlet gemisinin, sahildevletinin karasularından geçişe ilişkin kanun ve kurallarına veya işbu Sözleşme hükümlerine veya diğer uluslararası hukuk kurallarına uymaması sonucu sahildevletinin maruz kaldığı her türlü kayıp ve zarardan dolayı uluslararası sorumluluğu yüklenecektir.

Madde 32

Savaş gemilerinin ve ticari olmayan amaçlarla kullanılan diğer devlet gemilerinin dokunulmazlıkları

Alt-Bölüm A'da ve 30. ve 31. maddelerde öngörülen istisnalar saklı kalmak şartıyla, işbu Sözleşmenin hiç bir hükmü, savaş gemilerinin ve ticari amaçlar dışında kullanılan diğer devlet gemilerinin dokunulmazlıklarına halel getirmez.

BÖLÜM 4 BİTİŞİK BÖLGE

Madde 33 Bitişik bölge

1- Bitişik bölge olarak adlandırılan, karasularına bitişik olan bir bölgede sahildevletinin aşağıdaki amaçlarla gerekli kontrolleri yapabilir:

- a) Ülkesi üzerinde veya karasularında gümrük, maliye, sağlık veya muhaceret ile ilgili kanun ve kurallarına riayetsizlikleri önlemek;
- b) Bu kanun ve kurallara karşı ülkesi üzerinde veya karasularına meydana gelebilecek riayetsizlikleri cezalandırmak.

2- Bitişik bölge, karasuları genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 24 deniz milinin ötesine geçmez.

KISIM III

ULUSLARARASI SEYRÜSEFERE AÇIK BOĞAZLAR

BÖLÜM 1 GENEL HÜKÜMLER

Madde 34 Uluslararası seyrüsefere açık boğaz sularının hukuki rejimi

1- İşbu Kısımda düzenlenen, uluslararası seyrüseferde kullanılan boğazlardan geçiş rejimi, diğer herhangi bir yönden bu boğaz sularının hukuki rejimini etkilemeyeceği gibi, kıyıdaş devletlerin bu sular üzerinde bunlara tekabül eden deniz yataklarında ve bunların toprak altında ve aynı şekilde bunlar

üzerindeki hava sahasında, egemenliklerini veya yetkilerini kullanmalarını etkilemeyecektir.

2- Boğazlara kıyıdaş olan devletler egemenliklerini veya yetkilerini işbu Kısımda ve diğer uluslararası hukuk kurallarında öngörülen şartlara göre kullanırlar.

Madde 35 **Bu Kısımın uygulanma alanı**

İşbu Kısımın hiç bir hükmü:

a) 7. maddede belirtilen yöntem uygun olarak çizilen bir düz esas hat, daha önce iç su sayılmayan suları da iç sulara dahil etmiş olmadıkça, bir boğazdaki içsuları;

b) Boğaza kıyıdaş olan devletlerin karasularının ötesindeki suların, bunlar ister münhasır ekonomik bölgenin veya isterse açık denizin bir kısmı olsun, hukuki rejimini;

c) Geçişin tamamen veya kısmen, uzun süreden beri yürürlükte bulunan ve özellikle bu boğazlara ilişkin olan sözleşmelerle düzenlendiği boğazların hukuki rejimini, etkilemez.

Madde 36 **Uluslararası seyrüsefere açık boğazlarda açık deniz yolları ve bir münhasır ekonomik bölgeden geçen yollar**

İşbu Kısım seyrüsefer ve hidrografik özellikleri bakımından geçilebilecek eşit uygunlukta bir açık deniz yolunun veya münhasır ekonomik bölgeden geçen bir yolun bulunduğu hallerde, uluslararası seyrüsefer amacıyla kullanılan boğazlar hakkında uygulanmaz; bu çeşit yollarda, seyrüsefer ve üsteki sahadan uçuş serbestisine ilişkin hükümler de dahil olmak üzere, işbu Sözleşmenin ilgili diğer Kısımları uygulanır.

BÖLÜM 2 **TRANSİT GEÇİŞ**

Madde 37 **Bu bölümün uygulanma alanı**

İşbu bölüm, açık denizin veya bir münhasır ekonomik bölgenin bir bölümü ile açık denizin veya bir münhasır ekonomik bölgenin diğer bölümü arasında uluslararası seyrüsefer için kullanılan boğazlara uygulanır.

Madde 38 **Transit geçiş hakkı**

1- 37. maddede öngörülen boğazlarda bütün gemiler ve uçaklar bir engelleme olmaksızın transit geçiş hakkından yararlanırlar; ancak, transit geçiş hakkı bir devletin kıtası ile bu devlete ait bir ada arasında kalan boğazlarda, eğer adanın açık deniz tarafında veya bir münhasır ekonomik bölgede seyrüsefer ve hidrografik özellikler bakımından eşit uygunlukta başka bir yol mevcutsa uygulanmayacaktır.

2- "Transit geçiş"den, işbu Kısım uygun olarak yalnızca açık denizin bir parçasından veya münhasır ekonomik bölgeden, açık denizin veya münhasır ekonomik bölgenin diğer bir parçasına boğazdan devamlı ve hızlı bir geçiş amacıyla seyrüsefer ve bu saha üzerinde uçuş serbestisinin kullanılması anlaşılır. Bununla beraber, devletin ülkesine giriş şartları saklı kalmak üzere, geçişin devamlılığına ve hızliliğine ilişkin zorunluluk, boğaza kıyıdaş bir devletin ülkesine girmek, ülkeyi terketmek veya ülkeden yeniden hareket etmek amacıyla boğazdan geçişi engellemez.

3- Boğazlardan transit geçiş hakkının kullanılmasına ilişkin olmayan her faaliyet, işbu Sözleşmenin uygulanabilir diğer hükümlerine tabidir.

Madde 39

Transit geçiş sırasında gemilerin ve uçakların yükümlülükleri

1- Transit geçiş hakkının kullanılmasında, gemiler ve uçaklar:

a) Boğazı hiç gecikmesiz katedecekler veya üzerinden uçacaklardır;

b) Boğaza kıyıdaş olan devletlerin egemenliklerine, toprak bütünlüklerine veya siyasi bağımsızlıklarına karşı tehdit veya kuvvete başvurmaktan veya Birleşmiş Milletler Andlaşmasında belirtilen uluslararası hukuk ilkelerine aykırı davranışlardan kaçınacaklardır;

c) Zaruret hali veya yardım gerektiren durumlar hariç olmak üzere, normal seyrüsefer usulleri uyarınca, sürekli ve hızlı bir geçişin gerektirdiği faaliyetlerin dışında her türlü faaliyetten kaçınacaklardır.

2- Transit geçiş halindeki gemiler:

a) Denizde Çatışmayı Önleme Uluslararası Kuralları da dahil olmak üzere, denizde güvenlikle ilgili olarak genellikle kabul edilmiş uluslararası kurallara, usullere ve uygulamalara;

b) Gemilerin sebep olduğu kirliliğin önlenmesi, azaltılması ve kontrol altına alınması ile ilgili olarak genellikle kabul edilmiş uluslararası kurallara, usullere ve uygulamalara, uygun davranacaklardır.

3- Transit geçiş halindeki uçaklar:

a) Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü tarafından kabul edilen ve sivil uçaklara uygulanabilen havacılık kurallarına uyacaklardır; devlet uçakları bu kurallarda öngörülen güvenlik tedbirlerine normal olarak uygun hareket ederler ve seyir güvenliğini her zaman gerektiği biçimde gözönünde bulundururlar.

b) Sürekli olarak, hava trafiğinin kontrolü amacıyla uluslararası alanda yetkili kılınan makamın kendilerine tahsis ettiği radyo frekansını veya uluslararası tehlike radyo frekansını kollayacaklardır.

Madde 40

Araştırma ve Hidrografik

Transit geçiş sırasında denize ilişkin bilimsel araştırmalar yapmaya veya hidrografik ölçümler almaya tahsis edilenler de dahil olmak üzere, yabancı gemiler, boğaza kıyısı olan devletlerin önceden izni olmaksızın araştırmalar veya ölçümler yapamazlar.

Madde 41

Uluslararası seyrüsefere açık boğazlarda gidiş-geliş yolları ve trafik ayırım şemaları

1- İşbu Kısım hükümlerine uygun olarak, boğazlara kıyısı olan devletler, boğazlarda gemilerin güvenliğinin gerektirdiği durumlarda, gidiş-geliş yolları tespit edebilir ve trafik ayırım şemalarına uyulmasını isteyebilirler.

2- Bu devletler, şartlar gerektirdiği takdirde ve yeterli ölçüde duyuru yaptıktan sonra, daha önce tespit ettikleri veya uyulmasını istedikleri herhangi bir gidiş-geliş yolu veya trafik ayırım şeması yerine, yeni gidiş-geliş yolları tespit edebilir veya yeni trafik ayırım şemalarına uyulmasını isteyebilirler.

3- Gidiş-geliş yolları ve trafik ayırım şemaları, genel olarak kabul görmüş uluslararası kurallara uygun olacaktır.

4- Gidiş-geliş yollarını veya bunların yerine yenilerini tespit etmeden veya trafik ayırım şemalarına veya bunların yerine yenilerine uyulmasını istemeden önce, boğazlara kıyısı olan devletler, tekliflerini, onaylamak üzere, yetkili uluslararası kuruluşa sunacaklardır. Bu kuruluş, ancak kıyıdaş Devletlerle üzerinde uyuşmaya varılan gidiş- geliş yollarını ve trafik ayırım şemalarını onaylayabilir; bu devletler, ancak bundan sonra, yolları tesbit edebilirler, şemalara uyulmasını isteyebilirler veya yerlerine yenilerini ikame edebilirler.

5- Bir boğazda iki veya daha fazla devletin sularını ilgilendiren alanda gidiş-geliş yollarının veya trafik ayırım şemalarının tespiti teklif edildiğinde, ilgili devletler yetkili uluslararası kuruluş ile danışmalarda bulunarak tekliflerini yapmak üzere işbirliğinde bulunacaklardır.

6- Boğazlara kıyısı olan devletler, gereken şekilde ilan edecekleri deniz harita- larında tespit ettikleri bütün gidiş-geliş yollarını veya uyulmasını istedikleri bütün trafik şemalarını açık bir şekilde belirteceklerdir.

7- Transit geçiş sırasında gemiler işbu maddeye uygun olarak tespit edilen gidiş-geliş yollarına ve trafik ayırım şemalarına uyacaklardır.

Madde 42

Boğazlara kıyısı olan devletlerin transit geçişe ilişkin kanun ve kuralları

1- İşbu Bölüm hükümleri saklı kalmak üzere, bir boğaza kıyısı olan devletler, boğazdan transit geçişle ilgili olarak, aşağıdaki hususların herhangi birine veya bütününe ilişkin kanun ve kurallar kabul edebilirler.

a) 41. maddede öngörüldüğü şekilde, seyrüsefer güvenliği ve deniz trafiğinin düzenlenmesi;

b) Boğaza petrol ve yağ, petrol ve yağ atıkları ve diğer zararlı maddelerin atılmasına ilişkin uluslararası uygulanabilir kurallara yürürlük kazandırarak, kirlenmenin önlenmesi, azaltılması ve kontrol altına alınması;

c) Balıkçı gemileri ile ilgili olarak, balıkçılık vinçlerinin kullanımı da dahil olmak üzere, balık avlama yasağı;

d) Kıyısı olan devletlerin gümrük, maliye, sağlık ve muhaceret konularındaki kanun ve kurallarına aykırı olarak mal ve kişilerin gemiden çıkartılması veya gemiye alınması.

2- Bu çeşit kanun veya kurallar yabancı gemiler arasında hukuki veya fiili herhangi bir ayırım yapmayacağı gibi, bunların uygulanmalarının da, işbu bölümde tarif edildiği şekildeki transit geçiş hakkının kullanımını engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu sonuçları olmayacaktır.

3- Kıyıdaş devletler bu kanun ve kuralları gerektiği şekilde ilan edeceklerdir.

4- Boğazdan transit geçiş hakkını kullanan yabancı gemiler bu kanun ve kurallara uyacaklardır.

5- Egemenlikten doğan bağımsızlıktan yararlanan bir geminin veya bir uçağın bu kanun ve kurallara veya işbu Kısım hükümlerine aykırı davranması halinde, geminin bayrağını taşıdığı devlet veya uçağın tescil edildiği devlet, bu ihlal sonucunda kıyıdaş devletler için ortaya çıkacak her türlü kayıp ve her türlü zararlardan dolayı uluslararası sorumluluğu yükleneciktir.

Madde 43

Güvenlik tesisleri, seyrüsefer yardımcıları ve diğer gereçler ve kirliliğin önlenmesi, azaltılması ve kontrol altına alınması

Bir boğazı kullanan devletler ile boğaza kıyaslı olan devletler, anlaşarak, aşağıdaki hususlarda işbirliği yapmalıdırlar:

- Boğazda gerekli güvenlik tesisleri ve seyrüsefer yardımcıları ile uluslararası seyrüseferi kolaylaştıracak diğer tesislerin kurulması ve bakımı; ve
- Gemilerin sebep olduğu kirliliğin önlenmesi, azaltılması ve kontrol altına alınması.

Madde 44

Boğazlara kıyaslı olan devletlerin yükümlülükleri

Boğazlara kıyaslı olan devletler transit geçişi engellemeyecekler ve boğazdaki seyrüsefer veya boğaz üzerinde uçuşla ilgili olup bilgileri dahilinde bulunan her türlü tehlikeyi uygun şekilde ilan edeceklerdir. Transit geçiş hakkının kullanılması geçici bir süre için durdurulamayacaktır.

BÖLÜM 3

ZARARSIZ GEÇİŞ

Madde 45

Zararsız geçiş

1- II. Kısımın 3. Bölümünde öngörülen zararsız geçiş rejimi uluslararası seyrüsefer için kullanılan boğazlardan:

38. maddenin 1. paragrafı dolayısıyla transit geçiş rejiminin uygulanma alanı dışında bırakılan; ve
- Bir devletin karasularını açık denizin bir kısmına veya diğer bir devletin münhasır ekonomik bölgesine bağlayan boğazlara uygulanacaktır.

2- Bu boğazlarda zararsız geçiş hakkının kullanılması geçici bir süre için durdurulamayacaktır.

KISIM IV

TAKIMADA DEVLETLERİ

Madde 46

Terimlerin kullanılışı

İşbu Sözleşme amaçları uyarınca:

- "Takimada Devleti"nden, bütünüyle bir veya bir çok takimadadan oluşan ve başka adaları da ihtiva edebilen bir devlet;
- "Takimada"dan, birbirleri ile olan bağları coğrafi, ekonomik ve politik yönden bir bütün oluşturacak derecede sıkı olan veya tarihi açıdan bu şekilde kabul edilen ada kısımları, bunlara bitişik sular ve diğer doğal unsurlar da dahil olmak üzere, bir adalar grubu anlaşılır.

Madde 47

Takımda esas hatları

1- Çizilen esas hatlar belli başlı adaları içermesi ve hatlar içerisinde kalan suların yüzölçümünün, su üzerinde kalan kayalıklar da dahil olmak üzere, karaların yüzölçümüne oranı bire bir ila dokuza bir olan bir alana eşit olması şartıyla, takımda devleti en uzak adaların en uç noktalarını ve takımdan su üzerinde kalan kayalıklarını birleştiren takımda düz esas hatları çizilebilir.

2- Bu esas hatların uzunluğu 100 deniz milini geçmeyecektir; bununla beraber, belirli bir takımda çevreleyen esas hatların toplam sayısının en çok %3 'ü, 125 deniz milini aşmamak şartı ile, 100 milden daha fazla bir uzunluğa sahip olabilir.

3- Esas hatlar, takımdan genel çerçevesinden hissedilir biçimde ayırarak şekilde çizilmeyecektir.

4- Bu esas hatlar cezir zamanı ortaya çıkan yüksekliklere doğru veya bunlardan başlamak üzere çizilmeyecektir; meğer ki bunlar üzerinde devamlı olarak suyun üstünde kalan deniz fenerleri veya benzer tesisler inşa edilmiş olsun veya cezir zamanı açıkta kalan yükseklik, tamamıyla veya kısmen, en yakın adaya, karasuları genişliğini aşmayan bir mesafede bulunsun.

5- Bu çeşit esas hatlar yöntemi, bir takımda devleti taraftan, diğer bir devletin karasularını açık denizden veya bir münhasır ekonomik bölgeden kesecek şekilde uygulanmayacaktır.

6- Eğer bir takımda devletin takımda suları sınırdaş bir devletin ülkesinin iki parçası arasında kalırsa, bu son devletin geleneksel olarak bu sulara sahip olduğu hakları ve yasal çıkarları ile iki devlet arasında akdedilen anlaşmalardan doğan haklar varlıklarını devam ettirecek ve bunlara riayet olunacaktır.

7- 1. Paragrafta öngörülen, suların yüzölçümünün karaların yüzölçümüne oranının hesaplanmasında, adaları çevreleyen serpiştirilmiş mercan kayalarının ve atollerin berisindeki sular ile kalker yapılı adalar zinciri ve su üstünde kalan kayalarla tamamıyla veya hemen hemen tamamıyla çevrilmiş olan keskin yamaçlı okyanus yaylaları da kara parçası olarak kabul edilebilir.

8- İşbu maddeye uygun olarak çizilen esas hatlar, yerlerinin belirlenebilmesi için uygun ölçekli deniz haritalarında işaretlenecektir. Kullanılan jeodezik sistemi belirleyen coğrafi koordinat noktalarının listesi bu haritaların yerine ikame edilebilir.

9- Takımda devleti, haritaları veya coğrafi koordinatların listesini gerektiği şekilde ilan edecek ve bunların birer nüshasını Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edecektir.

Madde 48

Karasularının, bitişik bölgenin, münhasır ekonomik bölgenin ve kıta sahanlığının genişliğinin ölçülmesi

Karasularının, bitişik bölgenin, münhasır ekonomik bölgenin ve kıta sahanlığının genişlikleri 47. Maddeye göre çizilen takımda esas hatlarından itibaren ölçülecektir.

Madde 49

Takımda sularının, bu sular üzerindeki hava sahası ile buna tekabül eden deniz yatakları ve toprak altının hukuki rejimi

1- Takımda devletin egemenliği, derinliği veya kıydan uzaklığı ne olursa olsun 47. maddeye göre çizilen takımda esas hatlarının berisinde kalan ve takımda suları olarak adlandırılan suları kapsar.

2- Bu egemenlik, takımda suları üzerindeki hava sahası ile bu suların dip yatağı ve toprak altını ve buralardaki kaynakları da kapsar.

3- Bu egemenliğin kullanılması, işbu Kısımın hükümlerine tabidir.

4- Takımda sularındaki yollardan, işbu Kısımda tespit edilen geçiş rejimi, diğer hiç bir yönden, gidiş geliş yolları da dahil olmak üzere takımda sularının ne hukuki rejimi ve ne de takımda devletin bu sular, sular üzerindeki hava sahası, bu suların yatağı ile toprak altı ve buralardaki kaynaklar üzerindeki egemenliğini kullanmasını etkileyecektir.

Madde 50 **İç suların sınırlandırılması**

Takımda sularının içerisinde, Takımda Devleti, iç sularını sınırlandırmak için 9., 10., ve 11. maddelere uygun olarak kapatma hatları çizilebilir.

Madde 51 **Mevcut sözleşmeler, geleneksel balıkçılık hakları ve mevcut bulunan denizaltı kabloları**

1- 49. maddeye hâle gelmeksizin, takımda devletleri, diğer devletlerle akdedilmiş mevcut anlaşmalara riayet edecekler ve sınırdaş devletlerin takımda sularının , bazı bölgeleri içindeki kısımlarda geleneksel balıkçılık haklarını ve yasal faaliyetlerini tanıyacaklardır. Bu hak ve faaliyetlerin, mahiyet ve kapsamı, kullanılacakları ve icra edilecekleri bölgeler de dahil olmak üzere, şartları ile kullanım ve icra biçimleri ilgili devletlerden herhangi birinin talebi üzerine, bu devletler arasında akdedilecek ikili anlaşmalar yoluyla tespit edilecektir. Bu haklar, üçüncü devletlere veya onların vatandaşlarına devredilmeyecek veya onlarla paylaşma konusu yapılmayacaktır.

2- Takımda devletleri, diğer devletler tarafından daha önce yerleştirilmiş olan ve sahilde son bulmaksızın sularını kateden denizaltı kablolarına dokunmayacaklardır. Yerlerinden ve tasarlanan bakım veya değiştirme çalışmalarından gereken şekilde haberdar edildikten sonra, takımda devletleri, bu kabloların bakımına ve değiştirilmesine izin vereceklerdir.

Madde 52 **Zararsız geçiş hakkı**

1- 53. madde hükmü saklı kalmak şartıyla ve 50. madde ihlal edilmeksizin, bütün devletlerin gemileri takımda sularında II. Kısımın 3. bölümünde belirlenen zararsız geçiş hakkından yararlanırlar .

2- Takımda devleti, yabancı gemiler arasında hukuki veya fiili bir ayırım yapılmaksızın, takımda sularının belirli bölgelerinde, eğer güvenliği için gerekli ise, yabancı gemilerin zararsız geçişini geçici olarak durdurabilir. Böyle bir durdurma, ancak gereken şekilde duyurulduktan sonra yürürlüğe konacaktır.

Madde 53 **Takımadalar arasından geçiş hakkı**

1- Takımda devleti, takımda suları ve bunlara bitişik karasuları ile bunlar üzerindeki hava sahasından yabancı gemilerin ve uçakların hızlı ve sürekli geçişlerine imkan verecek deniz gidiş-geliş yolları ve hava seyrüsefer yolları tespit edebilir.

2- Bütün gemiler ve uçaklar bu deniz gidiş-geliş yolları ve hava seyrüsefer yolları boyunca takımda arasından geçiş hakkından yararlanırlar.

3- "Takımda arasından geçiş"den normal seyrüsefer usullerine göre ve işbu Sözleşmeye uygun olarak, herhangi bir engel olmaksızın, yalnızca açık denizin veya münhasır ekonomik bölgenin bir parçasından açık denizin veya münhasır ekonomik bölgenin diğer bir parçasına sürekli ve hızlı transit geçiş

amacıyla seyrüsefer ve uçuş haklarının kullanılması anlaşılır.

4- Takımda sularını ve bunlara bitişik karasularını veya bunlar üzerindeki hava sahasını kateden, bu deniz gidiş-geliş yolları ve hava seyrüsefer yolları, takımda sularında ve bunlar üzerindeki hava sahasında normal olarak uluslararası seyrüseferde kullanılan bütün yolları ihtiva edecektir; gidiş-geliş yolları gemiler söz konusu olduğunda, belirli bir giriş noktası ile belirli bir çıkış noktası arasında ayrı derecede kullanılığa sahip çeşitli yolların tespitine gerek olmaksızın, normal olarak seyrüsefer için kullanılan kanalları takip edecektir.

5- Bu deniz gidiş-geliş yolları ve hava seyrüsefer yolları, giriş noktalarını çıkış noktalarına birleştiren, bir seri kesintisiz eksen çizgileri ile belirlenecektir. Geçişleri sırasında, gemiler ve uçaklar bu eksen çizgilerinden 25 deniz milinden fazla sapma yapamayacaklar ve kıyıya bir gidiş-geliş yolu kenarındaki adaların en yakın noktaları arasındaki mesafenin % 10'undan daha yakın bir mesafede seyredemeyeceklerdir.

6- İş bu madde uyarınca gidiş-geliş yollarını tespit eden takımda devleti, bu yollardaki dar geçitlerden faydalanan gemilerin geçiş güvenliğini sağlamak için trafik ayırım şemaları da tespit edebilir.

7- Şartlar gerektirdiğinde, gereken şekilde duyuru yaptıktan sonra, takımda devleti kendisi tarafından daha önce tespit edilmiş yolların veya trafik ayırım şemalarının yerine geçmek üzere yeni gidiş-geliş yolları tespit edebilir veya yeni trafik ayırım şemaları yürürlüğe koyabilir .

8- Bu gidiş-geliş yolları ve trafik ayırım şemaları, genel olarak kabul edilmiş uluslararası kurallara uygun olacaktır.

9- Gidiş-geliş yollarını veya bunların yerine yenilerini tespit ederken veya trafik ayırım şemalarını veya bunların yerine yenilerini yürürlüğe koyarken, takımda devleti tekliflerini, onaylanmak üzere, yetkili uluslararası kuruluşa sunacaktır. Bu kuruluş, ancak takımda devleti ile üzerinde uyumaya varılan gidiş-geliş yollarını ve trafik ayırım şemalarını onaylayabilir; takımda devleti ancak bundan sonra yolları tespit edebilir, şemalara uyulmasını isteyebilir veya yerlerine yenilerini ikame edebilir.

10- Takımda devleti gereken şekilde ilan edeceği deniz haritalarında tespit ettiği gidiş-geliş yollarının eksen çizgilerini ve yürürlüğe koyduğu trafik ayırım şemalarını açık bir şekilde belirtecektir.

11- Takımda arasından geçişte gemiler, işbu maddeye uygun olarak tespit edilen gidiş-geliş yollarına ve trafik ayırım şemalarına uyacaklardır.

12- Eğer takımda devleti deniz gidiş geliş yolları veya hava seyrüsefer yolları tespit etmemişse, takımda arasından geçiş hakkı normal olarak uluslararası seyrüsefer için kullanılan deniz gidiş-geliş yollarında ve hava seyrüsefer yollarında kullanılabilir.

Madde 54

Geçiş sırasında gemilerin ve uçakların yükümlülükleri, araştırmalar ve hidrografik ölçümler takımda devletlerinin yükümlülükleri ve takımdalar arasından geçişe ilişkin olarak takımda devletinin kanun ve kuralları

39., 40.,42., ve 44. Maddeler gerekli değişikliklerle takımda arasından geçişlere de uygulanır.

KISIM V MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE

Madde 55

Münhasır ekonomik bölgenin özel hukuki rejimi

Münhasır Ekonomik Bölge karasularının ötesinde ve bu sulara bitişik bir bölge olup işbu Kısımda

belirlenen özel hukuki rejime tabidir; ve rejim gereği sahildevletinin hakları ve yetkileri ile diğer devletlerin hakları ve serbestlikleri işbu Sözleşmenin ilgili maddeleriyle düzenlenmiştir.

Madde 56

Münhasır ekonomik bölgede sahildevletinin hakları, yetkisi veya yükümlülükleri

1- Münhasır ekonomik bölgede sahildevletinin aşağıdaki hak, yetki ve yükümlülükleri vardır:

a) Deniz yatağı üzerindeki sularda, deniz yataklarında ve bunların toprak altında canlı ve cansız doğal kaynaklarını araştırılması, işletilmesi muhafazası ve yönetimi konuları ile; aynı şekilde sudan, akıntılardan ve rüzgarlardan enerji üretimi gibi, bölgenin ekonomik amaçlarla araştırılmasına ve işletilmesine yönelik diğer faaliyetlere ilişkin egemen haklar:

b) İşbu Sözleşmenin ilgili hükümlerine uygun olarak;

- i) suni adalar, tesisler ve yapılar kurma ve bunları kullanma;
- ii) denize ilişkin bilimsel araştırma yapma; .
- iii) deniz çevresinin korunması ve muhafazası; konularına ilişkin yetki;

c) İşbu sözleşmede öngörülen diğer hak ve yükümlülükler.

2- Münhasır ekonomik bölgede sahildevletinin, işbu Sözleşme uyarınca haklarını kullanırken ve yükümlülüklerini yerine getirirken, diğer devletlerin haklarını ve yükümlülüklerini gerektirdiği şekilde gözönünde bulunduracak ve işbu Sözleşme hükümleriyle bağdaşacak biçimde hareket edecektir.

3- İşbu maddede deniz yatağına ve bunların toprak altına ilişkin olarak belirtilen haklar, VI Kısma uygun olarak kullanılacaktır.

Madde 57

Münhasır ekonomik bölgenin genişliği

Münhasır ekonomik bölge, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzanmayacaktır.

Madde 58

Münhasır ekonomik bölgede diğer Devletlerin hakları ve yükümlülükleri

1- Münhasır ekonomik bölgede, sahili bulunsun veya bulunmasın, bütün devletler, işbu sözleşmenin ilgili hükümlerinde öngörülen şartlar içerisinde, 87. Maddede sözkonusu olan seyrüsefer serbestliği ile uçuş serbestliğinden ve denizaltı kabloları ve petrol boruları döşeme serbestliğinden; keza, bu serbestliklerin kullanımına ilişkin olarak, özellikle gemilerin, uçakların ve denizaltı kabloları ve petrol borularının işletilmesinde, denizin uluslararası diğer yasal amaçlarla kullanılması serbestliğinden işbu Sözleşmenin diğer hükümleri ile bağdaşır bir şekilde yararlanırlar.

2- 88, 115. Maddeler ve ilgili diğer uluslararası hukuk kuralları işbu Kısma aykırı olmadığı ölçüde münhasır ekonomik bölgeye de uygulanır.

3- Münhasır ekonomik bölgede devletler, işbu Sözleşme uyarınca haklarını kullanırken, ve yükümlülüklerini yerine getirirken, sahildevletinin haklarını ve yükümlülüklerini gerektirdiği şekilde gözönünde bulunduracaklar; ve sahildevletinin işbu Kısım ve diğer uluslararası hukuk kuralları uyarınca kabul ettiği kanun ve kurallar, işbu sözleşme ile bağdaşır olduğu ölçüde, riayet edeceklerdir.

Madde 59

Münhasır ekonomik bölge içerisinde Sözleşmenin ne hak ve ne de yetki tanıdığı durumda uyumsuzlukların çözümünün esası

İşbu sözleşmenin münhasır ekonomik bölge içerisinde ne sahildar devlete ve ne de diğer devletlere haklar ve yetki tanımadığı ve sahildar devletin menfaatleri ile diğer devlet veya devletlerin menfaatleri arasında uyumsuzluk çıkan durumlarda bu uyumsuzluk, hakkaniyete dayanarak ve diğer bütün ilgili şartlar ışığında sözkonusu menfaatlerin taraflar için ve uluslararası toplumun bütünü için olan önemi gözönünde bulundurularak çözümlenmelidir .

Madde 60

Münhasır ekonomik bölge içerisinde sun'i adalar tesisler ve yapılar

1- Münhasır ekonomik bölgede, sahildar devleti:

a) Sun'i adalar;

b) 56. Maddede öngörülen amaçlar veya diğer ekonomik amaçlarla tesis ve yapılar;

c) Bölgede salihdar devletin haklarını kullanmasını engelleyebilecek tesis ve yapılar inşa etmek ve bunların inşasına, işletilmesine ve kullanılmasına izin vermek ve inşasını, işletilmesini ve kullanılmasını düzenlemek konularında münhasır hakka sahip olacaktır.

2- Sahildar devlet, bu sun'i adalar, tesisler ve yapılar üzerinde gümrük, maliye, sağlık, güvenlik ve muhaceret konularındaki kanun ve kurallardan doğanlar dahil olmak üzere, münhasır yetkiye sahip olacaktır.

3- Bu sun'i adaların tesislerin ve yapılan inşaatı gereken şekilde duyurulmalı ve mevcudiyetlerini sürekli olarak belirtecek işaretler idame ettirilmelidir. Terkedilen veya kullanılmayan tesisler ve yapılar, seyir güvenliğini sağlamak amacıyla, bu konuda yetkili uluslararası kuruluş tarafından konulmuş ve genel kabul görmüş uluslararası kurallar gözönüne alınarak, kaldırılacaktır. Bunların kaldırılmasında balıkçılık deniz çevresinin korunması ve diğer devletlerin hakları ve yükümlülükleri de gereken şekilde gözönüne alınacaktır. Tamamiyle kaldırılmayan bir tesis veya yapıdan geride kalan parçaların yeri, boyutları ve derinliği uygun şekilde ilan edilecektir.

4- Sahildar devlet gerektiği takdirde, bu sun'i adalar, tesisler veya yapıların etrafında, hem seyir güvenliğini ve hem de sun'i adaların, tesislerin ve yapıların güvenliğini sağlamak üzere içerisinde uygun tedbirler alabileceği, makul boyutlarda güvenlik bölgeleri kurabilir.

5- Sahildar devlet uygulanabilir uluslararası kuralları gözönünde bulundurularak, güvenlik bölgelerinin genişliğini tespit edecektir. Bu güvenlik bölgeleri, sun'i adaların, tesislerin veya yapıların niteliği ve işlevleri ile makul bir bağlantı içerisinde tespit edilecek ve bunların genişliği, genel kabul görmüş uluslararası kuralların izin verdiği veya yetkili uluslararası kuruluşun tavsiye ettiği sapsmalar dışında, sun'i ada, tesis veya yapının dış kenarlarından itibaren ölçülmek üzere 500 metreden fazla olamayacaktır. Güvenlik bölgelerinin genişliği, gereken şekilde duyurulacaktır.

6- Bütün gemiler, bu güvenlik bölgelerine saygı gösterecekler; ve sun'i adaların, tesislerin, yapıların ve güvenlik bölgelerinin yakınlarda seyrüsefer konusunda genel kabul görmüş uluslararası kurallara uyacaklardır.

7- Sun'i adalar, tesisler veya yapılar ve bunlar etrafındaki güvenlik bölgeleri, uluslararası seyrüseferde kullanılan belli başlı deniz yollarına engel olabilecek yerlerde kurulamaz.

8- Sun'i i adalar, tesisler ve yapılar ada statüsüne sahip değildir. Kendilerine özgü karasuları yoktur ve varlıkları, karasularının, münhasır ekonomik bölgenin veya kıta sahanlığının sınırlandırılmasını etkilemez.

Madde 61 **Canlı kaynakların muhafazası**

1- Sahildar devlet, kendi münhasır ekonomik bölgesinde avlanacak canlı kaynakların kabul edilebilir av hacmini tespit edecektir .

2- Sahildar devlet, kendi ekonomik bölgesindeki canlı kaynakların idamesinin, aşırı işletme sonucu tehlikeye düşmesini önlemek amacıyla; sahip olduğu en güvenilir bilimsel verileri gözönünde bulundurarak uygun muhafaza ve yönetim tedbirlerini alacaktır. Sahildar devlet ve yetkili alt-bölgesel veya evrensel uluslararası kuruluşlar bu amaçla, uygun şekilde, işbirliğinde bulunacaklardır.

3- Bu tedbirler aynı zamanda, sahillerde balıkçılıkla yaşayan toplulukların ekonomik ihtiyaçları ve kalkınmakta olan devletlerin özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere, ilgili ekolojik ve ekonomik faktörler muvacehesinde ve balıkçılık konusundaki usuller, sürülerin birbirlerine olan bağımlılığı ve alt-bölgesel, bölgesel, bölgesel veya evrensel düzeyde genellikle tavsiye edilen uluslararası asgari bütün ilkeler gözönüne alınarak işletilen sürülerin stoklarının azami sabit randıman verecek seviyede tutulmasını veya yeniden bu seviyeye getirilmesini amaçlayacaklardır.

4- Bu tedbirleri alırken sahil devlet, bu ortak veya bağlı türlerin stoklarını, üretimlerinin tehlikeye düşmeyeceği bir seviyede tutmak veya yeniden bu seviyeye getirmek amacıyla, bu tedbirlerin avlanan türlerle veya onlara bağlı türler üzerindeki etkilerin gözönünde bulunduracaktır.

5- Elde bulunan bilimsel bilgiler, avlara ve balıkçılığa ilişkin istatistikler ve balık stoklarının muhafazası ile ilgili diğer veriler, gerektiği takdirde, ilgili bütün devletlerin ve özellikle uyruklarına münhasır ekonomik bölgede balık avlama izni verilmiş olanların iştiraki ve yetkili alt-bölgesel veya evrensel kuruluşlar aracılığı ile, muntazaman yayınlanacak ve değiş tokuş edilecektir.

Madde 62 **Canlı kaynakların işletilmesi**

1- Sahildar devlet, 61. maddeyi ihlal etmeksizin, münhasır ekonomik bölgenin canlı kaynaklarının azami derecede işletilmesini sağlamayı gaye edinecektir.

2- Sahildar devlet, münhasır ekonomik bölgede kendisinin canlı kaynakları avlama gücünü tespit edecektir. Bu av gücü, kabul edilebilir toplam hacminden az ise, sahil devlet anlaşmalar veya diğer düzenlemeler yoluyla ve 4. paragrafta öngörülen usullere, şartlara, kanun ve kurallara uygun olarak, kabul edilebilir av hacminin bakiyesini işletmeleri için diğer devletlere verecektir; bu şekilde davranırken sahil devlet, özellikle 69. ve 70. madde hükümlerini, özellikle bu maddelerde öngörülen kalkınmakta olan devletler yönünden, gözönünde bulunduracaktır.

3- İşbu madde uyarınca, kendi münhasır ekonomik bölgesini diğer devletlerin girişine açarken, sahil devlet ilgili bütün faktörleri ve bu meyanda, diğerleri yanında, şunları dikkate alacaktır: bölgenin canlı kaynaklarının kendi ekonomisi ve diğer ulusal çıkarları açısından önemi; 69. ve 70. Madde hükümleri; bakiyenin bir kısmının avlanması yönünden bölgede veya alt-bölgede yer alan kalkınmakta olan devletlerin ihtiyaçları; ve uyrukları bölgede genellikle balık avlayan veya balık sürülerinin araştırılmasına ve miktarlarının tespitine büyük ölçüde katkıda bulunan devletlerdeki ekonomik düzensizlikleri asgariye indirme zorunluluğu.

4- Diğer devletlerin münhasır ekonomik bölgede avlanan uyrukları sahil devlet kanun ve kuralları ile tespit edilen muhafaza tedbirlerine ve diğer usul ve şartlara riayet edeceklerdir. Bu kanun ve kurallar işbu Sözleşmeye uygun olacaktır; bunlar, inter alia, aşağıdaki konulara ilişkin olabilir.

a) Rüsumların ödenmesi veya kalkınmakta olan sahil devletler söz konusu olduğunda balıkçılık endüstrisinin mali yönden, araç-gereç yönünden ve teknik yönden geliştirilmesi için uygun katkıdan oluşacak diğer her türlü ödemeler de dahil olmak üzere, balıkçılara veya balıkçı teknelerine ve araç-gereçlerine lisans verilmesi;

- b) İster belirli sürü veya sürü grupları için veya gemi ile belirli bir zaman boyunca avlanma için olsun; ister bir devletin uyruklarına belirli bir süre boyunca avlanma için olsun, izin verilen türlerin belirtilmesi ve kotalarının tespiti;
- c) Av kampanyasının ve bölgelerinin araç-gereç tipinin, büyüklüğünün ve sayısının ve de kullanılabilecek balıkçı gemilerinin tiplerinin büyüklüklerinin ve sayılarının düzenlenmesi;
- d) Avlanabilecek balıkların ve diğer türlerin yaşının ve büyüklüklerinin tespiti;
- e) Av ve balık çekme gücüne ilişkin istatistikler ve teknelerin yerlerinin bildirilmesi de dahil olmak üzere, balıkçı teknelerinden talep olunan bilgiler;
- f) Avlanan ürünün örneklenmesi, örneklerin tasnifi, biriktirilmesi, gideceği yer ve bunlara ilişkin bilimsel verilerin iletilmesi de dahil olmak üzere, sahildevletinin izni ile ve onun kontrolü altında balıkçılık konusunda araştırma programları yapılması ve bunların yürütülmesinin düzenlenmesi yükümlülüğü;
- g) Sahildevlet tarafından, bu gemilere gözlemciler veya stajyerler konulması;
- h) Avlanan ürünün bütününe veya bir kısmının bu gemilerden, sahildevletinin limanlarına boşaltılması;
- i) çok uluslu ortak yatırımlara veya diğer işbirliği şekillerine ilişkin usul ve şartlar;
- j) Sahildevletinin balıkçılık konusundaki araştırma yeteneklerinin güçlendirilmesi de dahil olmak üzere, balıkçılık alanında kişilerin yetiştirilmesi ve balıkçılık teknolojisi için gerekli şartlar;
- k) Uygulamaya ilişkin tedbirler.

5- Sahildevlet, muhafaza ve işletme ile ilgili olarak kabul ettiği kanun ve kuralları gereken şekilde duyuracaktır.

Madde 63

Birçok devletin münhasır ekonomik bölgeleri içerisinde veya münhasır ekonomik bölge ile buna bitişik bir alanda aynı zamanda mevcut bulunan balık stokları

1- Aynı türden veya ortak türden balık sürülleri iki veya daha çok devletin münhasır ekonomik bölgeleri içinde bulunursa, bu devletler, işbu Kısımın diğer hükümlerine hâle gelmeksizin, doğrudan doğruya veya ilgili alt-bölgesel veya bölgesel kuruluşlar aracılığı ile, bu sürüllerin muhafazasını ve geliştirilmesini düzenlemek ve sağlamak için gerekli tedbirler üzerinde anlaşmak için gayret göstereceklerdir.

2- Aynı türden veya ortak türden balık sürülleri, aynı zamanda hem münhasır ekonomik bölgede ve hem de bu bölgeye bitişik alanda bulunursa sahildevlet ve bu sürüleri bitişik alanda işleten devletler, doğrudan doğruya veya ilgili alt-bölgesel kuruluşlar aracılığı ile bitişik alanda bu sürülerin muhafazası için gerekli tedbirler üzerinde anlaşmak hususunda gayret göstereceklerdir.

Madde 64

Büyük sürü oluşturan göçmenler

1- Sahildevlet ile, uyrukları o bölgede Ek I'de zikredilen büyük sürü oluşturan göçmen türlerini avlayan diğer devletler, doğrudan doğruya veya ilgili uluslararası kuruluşlar aracılığı ile, münhasır ekonomik bölgede olduğu kadar bunun ötesindeki bütün bölgede, sözkonusu türlerin muhafazasını ve bu türlerin azami derecede işletilmesini sağlamak için işbirliğinde bulunacaklardır. İlgili uluslararası kuruluşun bulunmadığı bölgelerde, sahildevlet ile, uyrukları o bölgede bu türleri avlayan devletler, böyle bir kuruluş kurmak ve onun çalışmalarına katılmak için işbirliğinde bulunacaklardır.

2- 1. Paragraf hükümleri, işbu Kısımın diğer hükümlerine ilaveten uygulanır.

Madde 65 **Deniz Memelileri**

1) İşbu Kısımın hiçbir hükmü, deniz memelilerinin işletilmesinin yasaklanmasına, sınırlandırılmasına veya düzenlenmesine ilişkin olarak işbu Kısımda öngörülen hükümlerden daha katı hükümler koyma konusunda sahildevletinin haklarını veya uluslararası bir kuruluşun yetkisini sınırlandırmaz. Devletler, deniz memelilerinin korunmasını sağlamak üzere işbirliğinde bulunacaklar ve özellikle ilgili uluslararası kuruluşlar aracılığı ile, balınagilleri korumak, yönetmek ve incelemek için gayret göstereceklerdir.

Madde 66 **Anadrom balık stokları**

1- Akarsularında anadrom balık türleri üreyen devletler, bunlar üzerinde çıkarları en başta gelen ve bunlardan ilk sorumlu olan devletler olacaktır.

2- Anadrom balık sürüsünün menşe devleti, bunların muhafazasını, kendi münhasır ekonomik bölgesinin dış sınırının berisinde kalan bütün sulardaki avlanmanın ve 3. Paragrafın b) fıkrasında öngörülen avlanmanın düzenlenmesine ilişkin uygun tedbirleri kabul ederek, sağlayacaktır. Menşe devleti 3. ve 4. paragrafta zikredilen ve bu sürüleri işleten diğer devletlere danıştıktan sonra, akarsularında üreyen balıkların kabul edilebilir toplam av hacmini tespit edebilir.

3- a) Avlanması menşe devletinden başka bir devletin ekonomisinde düzensizliklere sebebiyet vermedikçe anadrom balık türleri sadece münhasır ekonomik bölgelerin dış sınırlarının berisinde kalan sulara avlanacaktır. Münhasır ekonomik bölgelerin dış sınırlarının ötesindeki avlanmalara ilişkin olarak, ilgili devletler, bunların muhafazasını ve söz konusu stoklar yönünden menşe devletinin ihtiyaçlarını gerektiği şekilde dikkate alarak, bu avlanmanın usul ve şartları üzerinde uyuşmak üzere danışmalarda bulunacaklardır.

b) Menşe devleti, bu stokları avlayan diğer devletlerin normal olarak avladıkları miktar ile avlanma şekillerini ve bu stokların avlandığı bütün alanları dikkate alarak, bu devletlerin ekonomik düzensizliklerinin asgariye indirilmesine katkıda bulunacaktır.

c) (b) fıkrasında zikredilen ve menşe devleti ile anlaşma yoluyla, anadrom balık türlerinin ıslahını amaçlayan tedbirlere, özellikle bunlarla ilgili harcamalara katkıda bulunarak katılan devletler, menşe devleti tarafından akarsularında üreyen türlerin avlanması açısından, özellikle gözönüne alınacaklardır .

d) Münhasır ekonomik bölgenin ötesindeki anadrom balık sürülerine ilişkin düzenlemelerin uygulanması, menşe devleti ile diğer ilgili devletler arasında anlaşma ile sağlanacaktır .

4- Anadrom balık sürüleri menşe devletinden başka bir devletin münhasır ekonomik bölgesinin dış sınırının berisindeki sulara doğru göç eder veya bu suların geçerse, bu devlet menşe devletiyle bu sürülerin muhafazası ve yönetilmesi için işbirliğinde bulunacaktır.

5- Anadrom balık sürülerinin menşe devleti ile bu balıkları avlayan devletler, işbu madde hükümlerinin uygulanması amacıyla gerektiğinde bölgesel kuruluşlar aracılığı ile düzenlemelere gideceklerdir.

Madde 67 **Katadrom türler**

1- Sularında katadrom balık türlerinin hayatlarının büyük çoğunluğunu geçirdiği bir sahildevleti, bu türlerin yönetiminden sorumlu olacak ve göçmen balıkların buralara girip çıkabilmelerine dikkat

edecektir.

2- Katadrom balık türleri, ancak münhasır ekonomik bölgelerin dış sınırlarının berisinde kalan sularda avlanacaktır. Münhasır ekonomik bölgelerde avlanma, işbu madde hükümlerine ve işbu Sözleşmenin bu bölgelerde balık avcılığı ile ilgili diğer hükümlerine tabi olacaktır.

3-Yavru olsun veya büyük olsun, katadrom balıkların başka devletin münhasır ekonomik bölgesi boyunca göç etmeleri halinde, avlanması da dahil olmak üzere, bu balıkların yönetimi, I. paragrafta zikredilen devletle diğer ilgili devlet arasında anlaşma yoluyla düzenlenecektir. Bu anlaşma söz konusu türlerin makul şekilde yönetimini sağlayacak ve I. paragrafta zikredilen devletin bu türlerin muhafazasına ilişkin sorumluluğunu gözönünde bulunduracaktır .

Madde 68 Sedanter türler

İşbu Kısım 77. maddenin 4. paragrafında tanımlanan sedanter türlere uygulanmaz.

Madde 69 Sahili bulunmayan devletlerin hakkı

1- İlgili bütün devletlerin özel ekonomik ve coğrafi durumları dikkate alınarak , işbu maddeye ve 61. ve 62. maddelere uygun olarak, sahili bulunmayan bir devletin, hakkaniyet esasları içerisinde, aynı alt-bölge veya aynı bölgede bulunan devletlerin, münhasır ekonomik bölgelerinde canlı kaynaklar bakiyesinin uygun bir bölümünün avlanmasına katılmaya hakkı olacaktır.

2- Bu katılmanın şartları ve usulleri, ilgili devletler arasında iki taraflı-alt bölgesel veya bölgesel anlaşmalarla ve inter alia, aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurularak tespit edilecektir .

a) Sahildar devletlerin balıkçılar topluluğuna veya balıkçılık endüstrilerine zarar verici her türlü etkilerden kaçınılması zorunluluğu;

b) Sahili bulunmayan devletin, işbu maddeye uygun olarak, mevcut alt-bölgesel veya bölgesel anlaşmalar uyarınca, diğer sahildar devletlerin münhasır ekonomik bölgelerinde canlı kaynakların avlanmasına katılmasının veya katılma hakkının boyutları;

c) Sahili bulunmayan diğer devletlerin veya coğrafi bakımdan elverişsiz devletlerin, sahildar devletin münhasır ekonomik bölgesinde canlı kaynakların avlanmasına şimdiki katılımlarının boyutu ve böyle bir sahildar devlete veya bunun bu çeşit bir bölgesine, özellikle ağır bir yük yüklemekten kaçınma zorunluluğu;

d) İlgili devletlerin nüfusları için gerekli besin ihtiyaçları.

3- Sahildar devletin gücü, kendi münhasır ekonomik bölgesindeki canlı kaynakların avlanması hususunda, kabul edilebilir av hacminin hemen hemen bütününe erişmesine imkan veriyorsa; bu devlet ve diğer ilgili devletler, aynı alt-bölge veya aynı bölgedeki sahili bulunmayan kalkınma yolundaki devletlere, bütün tarafları tatmin edici uygun şart ve hükümlerle, sahildar devletlerin münhasır ekonomik bölgelerinde canlı kaynakların avlanmasına katılma imkanı veren, hakkaniyete uygun iki taraflı alt-bölgesel veya bölgesel düzeyde anlaşmalar akdetmek için işbirliğinde bulunacaklardır. İşbu hükmün uygulanmasında, 2. paragrafta zikredilen unsurlar da, aynı şekilde dikkate alınacaktır.

4- Sahili bulunmayan gelişmiş devletler, işbu madde uyarınca, canlı kaynakların avlanmasına katılma hakkına, ancak aynı alt-bölgesel veya aynı bölgedeki gelişmiş sahildar devletlerin münhasır ekonomik bölgelerinde sahip olacaklar; ve bu husus diğer devletlere kendi münhasır ekonomik bölgesindeki canlı kaynaklardan yararlanma imkanı tanıırken sahildar devletin balıkçılar topluluğuna zararlı etkileri ve uyrukları bölgede genellikle balık avlayan devletlerin ekonomik düzensizliklerini asgari düzeye

indirme zorunluluğunu gözönünde bulundurması ölçüsünde gerçekleştirilecektir.

5- Yukarıdaki hükümler, sahildevletlerin münhasır ekonomik bölgelerindeki canlı kaynaklardan yararlanma konusunda aynı alt-bölge veya aynı bölgedeki sahildevletlere eşit veya tercihli haklar tanıyabilecekleri ve alt-bölge veya bölgede gerektiğinde akdedilmiş olan düzenlemelere hâle getirmeyecektir.

Madde 70

Coğrafi bakımdan elverişsiz devletlerin hakkı

1- İlgili bütün devletlerin özel ekonomik ve coğrafi durumları dikkate alınarak ve işbu maddeye ve 61. ve 62. maddelere uygun olarak, coğrafi bakımdan elverişsiz devletlerin, hakkaniyet esasları içerisinde, aynı alt-bölge veya aynı bölgede bulunan devletlerin münhasır ekonomik bölgelerinde canlı kaynaklar bakiyesinin uygun bölümünün avlanmasına katılmaya hakkı olacaktır.

2- İşbu Kısımın amaçları uyarınca, "coğrafi bakımdan elverişsiz devletler"den, kapalı veya yarı kapalı bir denize kıyısı bulunan devletler de dahil olmak üzere, coğrafi durumları nüfuslarının bütününe veya bir kısmının besin olarak balık ihtiyacını yeterli şekilde sağlamalarını alt-bölgesel veya bölgesel devletlerin münhasır ekonomik bölgelerindeki canlı kaynakları kullanmalarına bağlı kılan sahildevletler ile; kendilerine has bir münhasır ekonomik bölge iddiasında bulunamayan sahildevletler anlaşılır.

3- Bu katılmanın şartları ve usulleri, ilgili devletler arasında iki taraflı alt bölgesel veya bölgesel anlaşmalarla ve inter alia, aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurularak tespit edilecektir:

a) Sahildevletlerin balıkçılar topluluğuna veya balıkçılık endüstrilerine zarar, verici her etkilerden kaçınılması zorunluluğu;

b) Coğrafi bakımdan elverişsiz devletin, işbu maddeye uygun olarak, mevcut alt-bölgesel veya bölgesel anlaşmalar uyarınca, diğer sahildevletlerin münhasır ekonomik bölgelerinde canlı kaynakların avlanmasına katılmasının veya katılma hakkının boyutları;

c) Coğrafi bakımdan elverişsiz diğer devletlerin ve sahildevletleri bulunmayan devletlerin, sahildevletinin münhasır ekonomik bölgesinde canlı kaynakların avlanmasına şimdiki katılmalarının boyutu ve böyle bir sahildevlete veya bunun bu çeşit bir bölgesine, özellikle ağır bir yük yüklemekten kaçınma zorunluluğu;

d) İlgili devletlerin nüfusları için gerekli besin ihtiyaçları.

4- Sahildevletinin gücü, kendi münhasır ekonomik bölgesindeki canlı kaynakların avlanması hususunda, kabul edilebilir av hacminin hemen hemen bütününe erişmesine imkan veriyorsa; bu devlet ve diğer ilgili devletler, aynı alt-bölge veya bölgedeki coğrafi bakımdan elverişsiz kalkınma yolundaki devletlere, bütün tarafları tatmin edici uygun şart ve hükümlerle, sahildevletlerinin münhasır ekonomik bölgelerinde canlı kaynakların avlanmasına katılma imkanı veren, hakkaniyete uygun iki taraflı alt- bölgesel veya bölgesel düzeyde anlaşmalar akdetmek için işbirliğinde bulacaklardır. İşbu hükmün uygulanmasında 3. paragrafta zikredilen unsurlar da, aynı şekilde dikkate alınacaktır.

5- Coğrafi bakımdan elverişsiz gelişmiş devletler, işbu madde uyarınca canlı kaynakların avlanmasına katılma hakkına, ancak aynı alt-bölge veya aynı bölgedeki gelişmiş sahildevletlerinin münhasır ekonomik bölgelerinde sahip olacaklar; ve bu husus diğer devletlere kendi münhasır ekonomik bölgesindeki canlı kaynaklardan yararlanma imkanı tanıırken sahildevletinin, balıkçılar topluluğuna zararlı etkileri ve uyrukları bölgede genellikle balık avlayan devletlerin ekonomik düzensizliklerini asgari düzeye indirme zorunluluğunu gözönünde bulundurması ölçüsünde gerçekleştirilecektir.

6- Yukarıdaki hükümler, sahildevletlerinin aynı alt-bölge veya aynı bölgedeki coğrafi bakımdan elverişsiz devletlere, münhasır ekonomik bölgelerindeki canlı kaynaklardan yararlanma konusunda eşit veya tercihli haklar tanıyabilecekleri ve alt-bölge veya bölgede gerektiğinde yapılmış düzenlemelere hâle getirmeyecektir.

Madde 71

69. ve 70. maddelerin uygulanabilir olmaması

69. ve 70. maddeler, ekonomileri çok büyük ölçüde, kendi münhasır ekonomik bölgelerindeki canlı kaynakların işletilmesine bağlı olan sahildevletlerine uygulanmaz.

Madde 72

Hakların devrinde kısıtlamalar

1- İlgili devletler aksini kararlaştırmadıkça, 69. ve 70. maddelerde öngörülen canlı kaynakların işletilmesine ilişkin haklar ne kira veya lisans yoluyla, ne çok uluslu ortak yatırımlar kurulması, yoluyla ve ne de böyle bir devirle sonuçlanacak diğer herhangi bir düzleme uyarınca doğrudan doğruya veya dolaylı olarak üçüncü devletlere veya bunların uyruklarına devredilecektir.

2- 1. paragrafta öngörülen sonuçları doğurmaması şartıyla, yukarıdaki hükümler, ilgili devletlerin, 69. ve 70. maddelere uygun olarak haklarını kullanmalarını kolaylaştırmak amacıyla, üçüncü devletlerden ve uluslararası kuruluşlardan teknik veya mali yardım almalarını engellemez.

Madde 73

Sahildevletinin kanun ve kurallarının yürürlüğe konulması

1- Münhasır ekonomik bölgedeki canlı kaynakların araştırılması, işletilmesi, muhafazası ve yönetimi konularındaki egemen haklarının kullanılmasında, sahildevleti, devlet işbu Sözleşmeye uygun olarak kabul ettiği kanunlara ve kurallara riayeti sağlamak için gemiye çıkılması, geminin denetimi, gemiye elkonulması ve hakkında dava açılması da dahil olmak üzere, gerekli bütün tedbirleri alabilir.

2- Bir teminat veya diğer yeterli bir garanti gösterilirse, el konulan gemi ve tutuklanan mürettebatı, gecikmeksizin serbest bırakılacaktır.

3- Münhasır ekonomik bölgede balıkçılık konusundaki kanunlara ve kurallara riayetsizlikler hakkında sahildevletinin öngördüğü müeyyideler, ilgili devletler başka türlü kararlaştırmadıkça, hapis cezasını veya diğer bir bedeni cezayı içeremez.

4- Yabancı bir gemiye el konulması veya geminin seferden alıkonulması halinde, sahildevleti, gecikmeksizin bayrak devletini, uygun vasıtalarla, alınan tedbirlerden ve daha sonra verilen cezalardan haberdar edecektir.

Madde 74

Sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında münhasır ekonomik bölgenin sınırlandırılması

1- Sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında münhasır ekonomik bölgenin sınırlandırılması, hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşmak amacıyla, Uluslararası Adalet Divanı Statüsünün 38. maddesinde belirtildiği şekilde uluslararası hukuka uygun olarak anlaşma ile yapılacaktır.

2- Uygun bir süre içerisinde bir anlaşmaya varamadıkları takdirde ilgili devletler XV. Kısımda öngörülen usullere başvuracaklardır.

3-1. paragrafta öngörülen anlaşma akdedilinceye kadar ilgili devletler, anlayış ve işbirliği ruhu içerisinde, pratik çözüm getiren geçici düzenlemelere girişmek ve bu geçiş süresi içerisinde nihai anlaşmanın akdini tehlikeye düşürmemek veya engellemek için ellerinden gelen gayreti göstereceklerdir. Geçici düzenlemeler, nihai sınırlandırmaya halel getirmeyecektir .

4- İlgili devletler arasında yürürlükte olan bir anlaşma varsa, münhasır ekonomik bölgenin sınırlandırılmasına ilişkin sorunlar bu anlaşmaya uygun olarak çözümlenecektir.

Madde 75

Deniz haritaları ve coğrafi kordinatlara ilişkin listeler

1- İşbu Kısım hükümleri saklı kalmak üzere, münhasır ekonomik bölgenin dış sınır çizgileri ve 74. maddeye göre çizilen sınırlandırma çizgileri, yerlerinin tespiti amacıyla uygun ölçekli deniz haritalarında gösterilecektir. Gerekli takdirde bu dış sınırların çizgileri veya sınır çizgileri yerine, kullanılan jeodezik sistemi belirten noktaların coğrafi koordinatlarına ilişkin bir liste ikame edilebilir.

2- Sahildar devlet bu haritalar veya coğrafi koordinatlara ilişkin listeleri gereken şekilde yayımlayacak ve bunların bir nüshasını Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edecektir.

KISIM VI

KIT' A SAHANLIĞI

Madde 76

Kıt'a sahanlığının tanımı

1- Sahildar bir devletin kıt'a sahanlığı, karasularının ötesinde kıt'a kenarının dış eşığıne kadar veya bu eşik daha az bir mesafede ise, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz mili mesafeye olan kısımda, bu devletin kara ülkesinin doğal uzantısının bütünündeki denizaltı alanlarının deniz yatağı ve toprak altlarını içerir.

2- Kıt'a sahanlığı 4. ila 6. paragraflarda öngörülen sınırların ötesine uzamayacaktır.

3- Kıt'a kenarı sahildevletinin toprak kiltlesinin su altındaki uzantısıdır; kıt'a kenarı, kıt'a sahanlığının, yamacının ve yüksekliğinin deniz yatağı ve toprak altından oluşur. Kıt'a kenarı ne sıradağları ile birlikte derin okyanus tabanlarını ve ne de bunların toprak altlarını içerir.

4- a) İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca sahildevlet, kıt'a dış eşığını, eğer bu eşik, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzanıyorsa aşağıdaki esaslardan birine göre tespit edecektir:

i) Sedimanter kayaların yüksekliğinin, kıt'a yamacı ayağı ile sabit uç noktalar arasındaki mesafenin en az yüzde birine eşit olduğu yerdeki sabit uç noktaları esas alınarak 7. paragrafa göre çizilen bir çizgi ile; veya

ii) Kıt'a yamacı ayağından en çok 60 deniz mili uzaklıkta sabit noktalar esas alınarak, 7. paragrafa göre çizilen bir çizgi ile;

b) Aksi ispatlanmadıkça, kıt'a yamacı ayağı, yamacın eğiminin dipte en belirgin kırılmaya uğradığı yer olacaktır.

5- Deniz yatağında kıt'a sahanlığının dış sınırını belirleyen ve 4. Paragrafın a), i), ii) fıkralarına göre çizilen çizgiyi oluşturan sabit noktalar, ya karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 350 deniz milini veya 2500 metre su derinliği noktalarını birleştiren 2500 metre eşderinlik çizgisinden itibaren 100 deniz milini aşmayacaktır.

6- 5. Paragraf hükmüne rağmen, bir denizaltı sıra dağı üzerinde, kıt'a sahanlığının dış sınırı, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 350 deniz milini aşmayacaktır. İşbu paragraf, kıt'a kenarının doğal unsurlarını oluşturan, yaylar, eşikler, tepeler, taş katmanları veya çıkıntılar gibi, kıt'a kenarının içerdiği denizaltı yüksekliklerine uygulanmaz.

7- Kıt'a sahanlığı, karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzandığı durumlarda, sahildevlet devlet kıt'a sahanlığının dış sınırını, enlem ve boylam koordinatları ile tespit edilmiş sabit noktaları, uzunluğu 60 deniz milini aşmayan düz çizgilerle birleştirilerek belirleyecektir.

8- Kıt'a sahanlığı, karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzandığı durumlarda, sahildevlet devlet kıt'a sahanlığının sınırları hakkındaki bilgileri II. Ek'e göre hakkaniyete uygun bir coğrafi temsil esasına göre kurulmuş bulunan Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu'na bildirecektir. Komisyon sahildevlet devletlere kıt'a sahanlıklarının dış sınırlarının tespitine ilişkin konularda tavsiyelerde bulunacaktır. Sahildevlet bir devlet tarafından bu tavsiyeler esas alınarak tespit edilen sınırlar kesin ve bağlayıcı olacaktır.

9- Sahildevlet devlet, kıt'a sahanlığının dış sınırını kalıcı bir şekilde belirten haritaları ve jeodezik veriler de dahil olmak üzere, ilgili bilgileri, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterine tevdi edecektir. Genel Sekreter bu belgeleri gereken şekilde ilan edecektir .

10. İşbu madde, sahilleri bitişik veya karşı karşıya olan devletler arasında kıt'a sahanlığının sınırlandırılması sorununa hanel getirmez.

Madde 77

Kıt'a sahanlığı üzerinde sahildevlet devlet hakları

1- Sahildevlet devlet, kıt'a sahanlığı üzerinde araştırmada bulunmak ve buranın doğal kaynaklarını işletmek amacı ile egemen haklar kullanır.

2- 1. paragrafta öngörülen haklar şu anlamda münhasırdır ki, sahildevlet devlet kıt'a sahanlığında araştırmada bulunmadığı veya buranın doğal kaynaklarını işletmediği takdirde hiç kimse, sahildevlet devlet açık rızası olmadan bu çeşit faaliyetlere girişemez.

3- Sahildevlet devlet kıt'a sahanlığı üzerindeki hakları fiili veya nazari işgalden bağımsız olarak mevcut olduğu kadar hertürlü açık beyandan da bağımsız olarak mevcuttur.

4- İşbu kısımda öngörülen doğal kaynaklar, deniz yatağı ve toprak altının madensel kaynaklarını ve diğer cansız kaynaklarını ve keza sedanter türden canlı organizmaları; yani hasata elverişli duruma geldikleri zaman, deniz yatağında veya bu yatağın altında ya hareketsiz bulunan veyahut da hareketleri deniz yatağı veya toprak altı ile sürekli temasa bağlı olan organizmaları içerir.

Madde 78

Suların ve suların üzerindeki hava sahasının hukuki rejimi ve diğer devletlerin hakları ve serbestlikleri

1- Sahildevlet devlet kıt'a sahanlığı üzerindeki hakları bu alanın üstündeki suların veya bu sular üzerindeki hava sahasının hukuki rejimine hanel getirmez.

2- Sahildevlet devlet kıt'a sahanlığı üzerindeki haklarını kullanması, seyruşefere veya işbu Sözleşme ile diğer devletlere tanınmış olan diğer haklara ve serbestilere zarar vermemeli ve de bunların kullanılmasını haksız şekilde engellememelidir.

Madde 79

Kıt'a sahanlığı üzerinde denizaltı kabloları ve petrol boruları

1- Bütün devletlerin kıt'a sahanlığı üzerine işbu maddeye uygun olarak denizaltı kabloları ve petrol boruları döşemeye hakkı vardır.

2- Kıt'a sahanlığı üzerinde araştırmalar yapmak, bu alandaki doğal kaynakları işletmek, petrol

boruları ile kirlenmeyi önlemek, azaltmak ve kontrol etmek amacıyla makul tedbirler alma hakkı saklı kalmak üzere sahildevlet, bu kabloların ve petrol borularının döşenmesini veya bakımını engelleyemez.

3- Kıt'a sahanlığına döşenen petrol borularının takip edeceği hat sahildevlet tarafından kabul edilmelidir.

4- İşbu Kısımın hiç bir hükmü, sahildevlet, ülkesine veya kara sularına giren kablolar veya petrol borularına uygulanacak şartları tespit etme hakkına; ve kendi kıt'a sahanlığının araştırılmasına veya kaynaklarının işletilmesine; veyahut da kendi yetkisi altındaki sun'i adaların, tesis veya yapıların işletilmesine ilişkin olarak yerleştirilmiş bulunan veya bu amaçlarla kullanılan kablo ve petrol boruları üzerindeki yetkisine hâle getirmez.

5- Denizaltı kabloları veya petrol boruları döşerken, devletler daha önceden mevcut olan kabloları ve petrol borularını gerektiği şekilde gözönünde bulunduracaklardır. Devletler özellikle, bunların tamir imkanını tehlikeye düşürmemeye dikkat edeceklerdir.

Madde 80

Kıt'a Sahanlığı üzerinde sun'i adalar, tesisler ve yapılar

60. Madde, kıt'a sahanlığı üzerindeki sun'i adalara, tesis ve yapılara, gerekli değişikliklerle uygulanır.

Madde 81

Kıt'a sahanlığı üzerinde sondaj faaliyetleri

Sahildevlet, hangi amaçla olursa olsun, kıt'a sahanlığı üzerindeki delme faaliyetlerine izin verme ve bu konuda düzenlemelerde bulunma konusunda münhasır hakkı olacaktır.

Madde 82

200 deniz milinin ötesinde kıt'a sahanlığının işletilmesine ilişkin akdi veya aynı katkılar

1- Kara sularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesinde kıt'a sahanlığının cansız kaynaklarının işletilmesine ilişkin olarak, sahildevlet nakdi veya aynı katkıda bulunacaktır.

2- Nakdi ve aynı katkılar, belirli bir işletme sahasının ilk beş yıllık üretimini takiben, bu sahadaki bütün üretimler için yıllık olarak yapılacaktır. Altıncı yıl için, nakdi veya aynı katkı miktarı işletme sahasının üretiminin değerinin veya hacminin %1'i oranında olacaktır. Bu oran onikinci yıla kadar, her yıl için %1 oranında artacak ve onikinci yıldan sonra % 7 olarak kalacaktır. Üretim, işletme çerçevesinde kullanılan kaynakları içermez.

3- Kendi kıt'a sahanlığından çıkartılan bir madeni kesin olarak ithal etme durumunda bulunan kalkınma yolundaki her devlet, bu madene ilişkin olarak, bu nakdi veya aynı katkıda bulunmaktan muaftır.

4- Nakdi veya aynı katkılar, Otorite aracılığı ile yapılacak; Otorite; bunları özellikle en az gelişmiş veya sahili bulunmayan kalkınmakta olan devletlerinkiler başta olmak üzere, kalkınmakta olan devletlerin çıkarlarını ve ihtiyaçlarını gözönüne alarak, hakkaniyete uygun dağıtım kriterlerine göre, işbu Sözleşmeye Taraf Devletler arasında bölüştürülecektir.

Madde 83

Sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında kıt'a sahanlığının sınırlandırılması

1- Sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında kıt'a sahanlığının sınırlandırılması, hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşmak amacıyla, Uluslararası Adalet Divanı Statüsünün 38. maddesinde belirtildiği şekilde, uluslararası hukuka uygun olarak anlaşma ile yapılacaktır.

2- Uygun bir süre içerisinde bir anlaşmaya varamadıkları takdirde, ilgili devletler XV. Kısımda öngörülen usullere başvuracaklardır.

3- 1. paragrafta öngörülen anlaşma akdedilinceye kadar , ilgili devletler, anlayış ve işbirliği ruhu içerisinde, pratik çözüm getiren geçici düzenlemelere girişmek ve bu geçiş süresi içerisinde nihai anlaşmanın akdini tehlikeye düşürmemek veya engellemek için ellerinden gelen gayreti göstereceklerdir. Geçici düzenlemeler nihai sınırlandırmaya halel getirmeyecektir .

4- İlgili devletler arasında yürürlükte olan bir anlaşma varsa, kıt'a sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin sorunlar bu anlaşmaya uygun olarak çözümlenecektir.

Madde 84

Deniz haritaları ve coğrafi koordinatlara ilişkin listeler

1- İşbu Kısım hükümleri saklı kalmak üzere kıt'a sahanlığının dış sınır çizgileri , ve 83. maddeye göre çizilen sınırlandırma çizgileri, yerlerinin tespiti amacıyla uygun ölçekli deniz haritalarında gösterilecektir. Gerekli takdirde bu dış sınırların çizgileri, veya sınırlandırma çizgileri yerine, kullanılan jeodezik sistemi belirten noktaları coğrafi koordinatlarına ilişkin bir liste ikame edilebilir.

2- Sahildar devlet bu haritaları veya coğrafi koordinatlara ilişkin listeleri gereken şekilde yayınlayacak ve bunların bir nüshasını Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine ve kıt'a sahanlığının dış sınır çizgilerini belirtenler söz konusu olduğunda Otorite'nin Genel Sekreteri nezdine tevdi edecektir.

Madde 85

Yer altı geçitlerinin kazılması

İşbu Kısım, toprak altının üzerindeki suların derinliği ne olursa olsun, sahildar devletin toprak altını tüneller açarak işletmek hakkına halel getirmez.

KISIM VII

AÇIK DENİZ

BÖLÜM 1

GENEL HÜKÜMLER

Madde 86

Bu Kısımın uygulanma alanı

İşbu Kısımın hükümleri bir devletin münhasır ekonomik bölgesine, karasularına veya iç sularına veya takımada sularına dahil olmayan tüm deniz alanlarına uygulanır. İşbu madde, 58. madde uyarınca

münhasır ekonomik bölgede bütün devletlerin yararlandıkları serbestileri, hiçbir şekilde kısıtlamaz.

Madde 87 **Açık denizlerin serbestliği**

1- Açık denizler, sahili bulunsun veya bulunmasın bütün devletlere açıktır. Açık denizlerin serbestliği, işbu Sözleşmede yer alan şartlar ve diğer uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde kullanılır. Bu serbesti, sahili bulunsun veya bulunmasın bütün devletler için, inter alia, aşağıdakileri kapsar:

- a) Seyrüsefer serbestisi;
- b) Açık deniz üzerinden uçuş serbestisi;
- c) VI. Kısım saklı kalmak şartıyla, denizaltı kabloları ve petrol boruları döşeme serbestisi;
- d) VI. Kısım saklı kalmak şartıyla, sun'i adalar ve uluslararası hukukun izin verdiği diğer tesisleri inşa etme serbestisi;
- e) 2. Bölümde zikredilen şartlar saklı kalmak şartıyla, balık avlanma serbestisi;
- f) VI. ve XIII. Kısımlar saklı kalmak şartıyla, bilimsel araştırma serbestisi.

2- Bu serbestiler bütün devletler tarafından, diğer devletlerin açık denizlerin serbestliğini kullanmalarındaki çıkarları ve Bölge'de yürütülen faaliyetlere ilişkin olarak işbu Sözleşme ile tanınmış olan haklar, gerektiği şekilde gözönünde bulundurularak, kullanılacaktır.

Madde 88 **Açık denizlerin barışçı amaçlara tahsisi**

Açık denizler barışçı amaçlarla kullanılacaktır.

Madde 89 **Açık denizler üzerinde egemenlik iddialarının geçersizliği**

Hiçbir devlet, açık denizlerin herhangi bir kısmını kendi egemenliğine tabi tutmayı yasal olarak ileri süremez.

Madde 90 **Seyrüsefer hakkı**

Sahili bulunsun veya bulunmasın her devlet, açık denizlerde kendi bayrağını taşıyan gemileri seyrettirme hakkına sahiptir.

Madde 91 **Gemilerin Tabiiyeti**

1- Her devlet, gemilere hangi şartlar ile tabiiyetini vereceğini, gemilerin kendi ülkesinde tescil şartlarını ve kendi bayrağını çekme hakkına sahip olmaları için gerekli şartları tespit edecektir. Gemiler bayrağını çekme iznine sahip oldukları devletin tabiiyetine sahiptir. Devlet ile gemi arasında gerçek bir bağ bulunmalıdır.

2- Her devlet, bayrak çekme hakkını verdiği gemilere bununla ilgili belgeleri verecektir.

Madde 92 Gemilerin Hukuki Statüsü

1- Gemiler tek bir devletin bayrağı altında seyredecekler ve uluslararası andlaşmalarda ve işbu Sözleşmede açıkça belirtilen istisnalar dışında, açık denizlerde o devletin münhasır yetkisine tabi olacaklardır. Mülkiyetin gerçekten nakli veya sicilde değişiklik durumları haricinde bir gemi yolculuk sırasında veya bir limanda bayrağını değiştiremez.

2- İki veya daha fazla devletin bayrağı altında seyreden ve bunları işine geldiği gibi kullanan bir gemi, bu tabiiyetlerden hiç birini diğer devletlere karşı ileri süremez ve tabiiyetsiz bir gemi gibi işlem görür.

Madde 93 Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın, Birleşmiş Milletler Uzmanlık Kurumlarının veya Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın bayrağını taşıyan gemiler

Yukarıdaki maddeler, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın veya Birleşmiş Milletlerin Uzmanlık Kurumlarının veya Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın resmi hizmetlerinde kullanılan ve Teşkilatın bayrağını taşıyan gemilerin durumunu etkilemez.

Madde 94 Bayrak devletinin yükümlülükleri

1- Her devlet, kendi bayrağını taşıyan gemiler üzerinde, idari, teknik ve sosyal konulardaki yetki ve kontrolünü fiilen kullanacaktır.

2) Her devlet özellikle;

a) Küçük boyutlu olmaları dolayısıyla, genel kabul görmüş uluslararası kurallarda öngörülmemeler hariç olmak üzere, kendi bayrağını taşıyan gemilerin isimlerini ve özelliklerini ihtiva eden bir denizcilik sicili tutacaktır;

b) Kendi bayrağını taşıyan bütün gemiler ile kaptan, gemi zabıtları ve mürettebat hakkında, gemiye ilişkin idari, teknik ve sosyal konularda, kendi iç hukukuna göre yetkisini kullanacaktır.

3- Her devlet kendi bayrağını taşıyan gemiler hakkında denizde güvenliği sağlamak amacıyla özellikle aşağıdaki hususlarda gerekli tedbirleri alacaktır:

a) Geminin inşaatı ve donatımı ile denize elverişliliği;

b) Uygulanabilir uluslararası metinleri gözönüne alarak, mürettebatın oluşumu, çalışma şartları ve yetiştirilmesi;

c) İşaretlerin kullanılması, haberleşmenin iyi bir şekilde ilerlemesi ve çatmaların önlenmesi;

4- Bu tedbirler, aşağıdaki hususları sağlamak için gerekli olanları içerecektir:

a) Her geminin sicile kaydolmadan ve daha sonra uygun aralıklarla yetkili bir gemi sörveyörü tarafından denetlenmesi ve gemide seyrüsefer güvenliği gerektirdiği seyrüsefer araç ve gereçlerinin bulunması;

b) Her geminin, özellikle manevra, seyrüsefer, haberleşme ve makinaların kullanılması konularında, istenen vasıflara sahip bir kaptana ve zabıtlara tevdi edilmiş olması; ve mürettebatın istenen vasıflara sahip olması ve geminin tipine, büyüklüğüne makinalarına ve donanımına göre yeter sayıda bulunmaları;

c) Kaptanın, gemi zabitlerinin, gerekli olduğu ölçüde mürettebatın, denizde can kurtarmaya, çatismaların önlenmesine, kirliliğin önlenmesine, azaltılmasına ve kontrol altına alınmasına ve radyokomünikasyon hizmetlerinin idamesine ilişkin uygulanabilir uluslararası kuralları tam bir şekilde bilmeleri ve bunlara riayet etmeleri.

5- 3. ve 4. paragraflarda öngörülen tedbirleri alırken, her devlet, genel kabul görmüş uluslararası kurallara, usullere ve uygulamalara uymak ve bunlara riayeti sağlamak için gerekli bütün düzenlemeleri yapmak durumundadır.

6- Bir gemi üzerinde uygun yetkilerin kullanılmadığı ve uygun kontrolün yapılmadığı konusunda ciddi gerekçeleri bulunan her devlet, olayları bayrak devletine rapor edebilir. Böyle bir rapor alan bayrak devleti konuyu soruşturacak ve gerekirse durumu düzeltmek için gerekli tedbirleri alacaktır.

7- Her devlet, açık denizde kendi bayrağını taşıyan bir geminin karıştığı ve başka bir devletin vatandaşlarının hayatına malolan veya ağır şekilde yaralanmalarına sebep olan veya başka bir devletin gemilerine veya tesislerine veyahut da deniz çevresine önemli zarar veren, her deniz kazası veya seyrüsefer olayı hakkında gereği şekilde yetkilendirilmiş kişi veya kişilerce veya onlar huzurunda yürütülecek bir soruşturma açılmasını emreder. Bayrak devleti ve diğer devlet bu çeşit bir deniz kazası veya seyrüsefer olayı hakkında, bu diğer devletin her soruşturmasının yürütülmesi konusunda işbirliğinde bulunacaklardır.

Madde 95

Açık denizlerde savaş gemilerinin dokunulmazlığı

Savaş gemileri, açık denizlerde, bayrağını taşıdıkları devlet dışında, diğer devletler yönünden mutlak yargı bağımsızlığına sahiptirler.

Madde 96

Münhasıran, ticari olmayan bir kamu hizmetinde kullanılan gemilerin dokunulmazlığı

Bir devlete ait olan veya onun tarafından işletilen ve münhasıra ticari olmayan bir kamu hizmetinde kullanılan gemiler, açık denizde bayrağını taşıdıkları devlet dışında, diğer devletler yönünden mutlak yargı bağımsızlığına sahiptirler.

Madde 97

Çatma ve deniz seyrüseferine ilişkin diğer her türlü olayda cezai yargı yetkisi

1- Açık denizde, kaptanın veya gemi hizmetindeki diğer herhangi bir kişinin ceza veya disiplin sorumluluğunu intaç ettiren bir çatma halinde veya deniz seyrüseferine ilişkin diğer herhangi bir olayda, bu kişiler hakkında ceza veya disiplin kovuşturması, ancak ya geminin bayrağını taşıdığı devletin veya bu kişilerin tabiiyetinde buldukları devletin adli veya idari makamları nezdinde açılabilir.

2- Disiplin konusunda bir kaptan brövesi veya yeterlilik veya ehliyet belgesi vermiş olan devlet, belge sahibi, bu devletin vatandaşı olmasa dahi, yasal yollara riayet ederek, bu belgelerin geri alınmasına karar verme hususunda münhasır yetkili olacaktır.

3- Bayrak devleti yetkilileri dışında hiç bir makam tarafından soruşturma amacıyla da olsa, gemiye el konulması veya geminin seferden alıkonulması emredilmeyecektir.

Madde 98

Yardım etme yükümlülüğü

1- Her devlet kendi bayrağını taşıyan bir geminin, kaptanından, gemi mürettebat ve yolcular için ciddi bir tehlike oluşturmadan ifa edilebilecek ise, aşağıdaki hususları gerçekleştirmesini talep edecektir.

a) Denizde tehlike içerisinde bulunan her kişiye yardım etmek;

b) Yardım ihtiyaçlarından haberdar edildiği takdirde, tehlikede bulunan kişileri, kendisinden makul olarak beklenebilen ölçüde ve mümkün olduğu kadar çabuk kurtarmaya gitmek;

c) Bir çatmadan sonra, diğer gemiye, mürettebatına ve yolcularına yardımda bulunmak ve mümkün olduğu ölçüde kendi gemisinin adını, tescil limanını ve uğrayacağı en yakın limanı diğer gemiye bildirmek.

2- Sahili bulunan bütün devletle, deniz ve hava güvenliğini sağlamak üzere uygun ve etkili bir sürekli arama ve kurtarma servisinin kurulmasını ve işleyişini kolaylaştıracaklar ve gerektiği takdirde bu amaçla komşu devletlerle bölgesel düzenlemeler çerçevesinde işbirliğinde bulunacaklardır.

Madde 99

Köle taşınmasının yasaklanması

Her devlet kendi bayrağını çekmeğe yetkili gemilerde köle taşınmasını önlemek ve cezalandırmak ve bayrağının bu amaçla kullanılmasını önlemek üzere etkili tedbirler alacaktır. Bayrağı ne olursa olsun, bir gemiye sığınan her köle ipso facto hür olacaktır.

Madde 100

Deniz haydutluğunun önlenmesi konusunda işbirliğinde bulunma yükümlülüğü

Bütün devletler, açık denizde veya hiçbir devletin yetkisine tabi bulunmayan diğer herhangi bir yerde deniz haydutluğunu cezalandırmak üzere mümkün olan en büyük ölçüde işbirliğinde bulunacaklardır.

Madde 101

Deniz Haydutluğu'nun tanımı

Aşağıda sayılan fiillerden herhangi biri deniz haydutluluğunu teşkil eder;

a) Bir özel geminin veya bir özel uçağın mürettebatı veya yolcuları tarafından:

i) Açık denizde, bir gemiye veya uçağa veya bunlardaki kişi veya mallara karşı;

ii) Hiç bir devletin yetkisine tabi olmayan bir yerde, bir gemiye veya uçağa, kişilere veya mallara karşı,

kişisel amaçlarla işlenen her türlü yasa dışı şiddet veya alıkoyma veya yağma fiili;

b) Gemiye veya uçağa deniz haydudu gemi veya uçak niteliğini veren olaylara ait bilgisi olmak kaydıyla bir geminin veya bir uçağın kullanılmasına isteyerek katılma fiili;

c) a) ve b) fıkralarında tanımlanan fiillerin işlenmesini teşvik eden veya bunları kolaylaştırmak üzere işlenen her fiil.

Madde 102

Mürettebatı isyan eden bir savaş gemisi, bir devlet gemisi veya bir devlet uçağı yoluyla deniz haydutluğu

Mürettebatının isyan ederek denetimini ele geçirdiği bir savaş gemisi, bir devlet gemisi veya bir devlet uçağı tarafından işlenen 101. maddede tanımlanmış deniz haydutluğu fiilleri, özel bir gemi veya uçak tarafından işlenen fiillerle bir tutulur.

Madde 103

Deniz haydutu bir gemi veya bir uçağın tanımı

Fiilen kontrol altında buldukları kimseler tarafından 101. maddede öngörülen fiillerden birini işlemeye tahsis edilmiş gemiler veya uçaklar, deniz haydudu gemi veya uçak sayılırlar. Bu gibi fiilleri işlemeye hizmet etmiş gemiler veya uçaklar da bu fiilleri işlemekle suçlu kişilerin kontrolü altında kaldıkları sürece deniz haydudu gemi veya uçak sayılırlar.

Madde 104

Deniz haydutu bir gemi veya bir uçağın tabiiyetini muhafaza etmesi veya kaybetmesi

Bir gemi veya uçak, deniz haydudu uçak veya gemi niteliğini almasına rağmen, tabiiyetini muhafaza edebilir. Tabiiyetin muhafazası veya kaybı bu tabiiyeti vermiş olan devletin iç hukukuna tabiidir.

Madde 105

Deniz haydutu bir gemi veya bir uçağa el konulması

Her devlet açık denizde veya hiçbir devletin yetkisine tabi olmayan her hangi bir yerde, deniz haydudu bir gemiyi veya uçağı yahut deniz haydutluğu fiilleri sonucunda ele geçirilmiş olan ve deniz haydutlarının elinde bulunan bir gemiye el koyabilir ve bu gemide ve uçakta bulunan kişileri yakalayabilir ve mallara el koyabilir. El koyan devletin mahkemeleri verecek cezalar ile iyi niyet sahibi üçüncü kişilerin hakları saklı kalmak şartıyla gemi, uçak veya mallara ilişkin tedbirler konusunda karar verebilir.

Madde 106

Keyfi el koyma halinde sorumluluk

Deniz haydudu olduğundan şüphe edilen bir gemi veya uçağa, yeter sebep olmadan el konulduğu takdirde, el koyan devlet, geminin veya uçağın tabiiyetinde bulunduğu , devlete karşı el koymadan doğan her türlü zarar ve kayıp için sorumlu olacaktır.

Madde 107

Deniz haydutluğu nedeniyle el koymayı gerçekleştirmeye yetkili gemi ve uçaklar

Deniz haydutluğu sebebiyle el koyma, ancak savaş gemileri veya askeri uçaklar veya açık dış işaretlerle bir kamu hizmetine tahsis edilmiş oldukları ve bu konuda yetkili kılındıkları belli olan diğer gemi veya uçaklar tarafından yapılabilir.

Madde 108

Uyuşturucu maddelerin ve psikotrop maddelerin gayrimeşru trafiği

1- Bütün devletler açık denizde seyreden gemilerin, uluslararası sözleşmelere aykırı olarak, uyuşturucu maddelerin ve psikotrop maddelerin gayri meşru trafiğine girişmelerini önlemek üzere işbirliğinde bulunacaklardır.

2- Kendi bayrağını taşıyan bir geminin uyuşturucu maddelerin veya psikotrop maddelerin gayri meşru trafiğine giriştiği konusunda ciddi gerekçeleri olan her devlet, bu tür trafiğe son vermek üzere diğer devletlerin işbirliğini talep edebilir.

Madde 109 Açık denizlerden izinsiz radyo yayınları

1- Bütün devletler, açık denizden izinsiz bir şekilde yapılan yayınlara son vermek üzere işbirliği yapacaklardır.

2- İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca "izinsiz yayın"dan açık denizlerde, uluslararası kurallara aykırı olarak, kamu kiltlesine hitaben radyo ve televizyon yayınlarının bir gemi veya tesisten yaymak anlaşılır. Ancak buna, yardım çağrılarının yayını dahil değildir.

3- İzinsiz yayına katılan herhangi bir kişi aşağıdakilerin mahkemeleri huzurunda yargılanabilir:

- Yayın yapan geminin bayrak devleti;
- Tesisin tescil edildiği devlet;
- İlgili kişinin vatandaşı olduğu devlet;
- Yayınlara alınabildiği herhangi bir devlet; veya
- Yayınlara yasal radyo iletişimini karıştırdığı herhangi bir devlet.

4- Açık denizde 3. paragrafa göre yargılama yetkisi bulunan bir devlet, izinsiz yayın yapan kişiyi 110. maddeye uygun olarak tevkif edebilir veya gemiyi durdurabilir ve yayın araç-gerecine el koyabilir.

Madde 110 Ziyaret Hakkı

1- Müdahalenin bir anlaşma ile tanınan yetkilerden kaynaklanması durumu dışında, açık denizde 95. ve 96. maddelerde öngörülen tam dokunulmazlıklardan yararlananlar haricindeki bir yabancı gemiyle karşılaşan bir savaş gemisi aşağıda belirtilen konularda ciddi nedenler olmadıkça, bu gemiyi durdurup denetleme hakkına sahip değildir.

- Geminin deniz haydutluğu yaptığı;
- Geminin köle ticaretine karıştığı;
- Savaş gemisinin bayrağını taşıdığı devletin 109. madde uyarınca yargılama yetkisine sahip olduğu bir durumda, geminin izinsiz yayına hizmet ettiği;
- Geminin tabiiyetsiz olduğu; veya
- Yabancı bir bayrak çekmiş olmasına veya bayrağını göstermekten kaçınmasına rağmen, geminin gerçekte savaş gemisiyle aynı tabiiyette olduğu.

2- 1. paragrafta öngörülen durumlarda, savaş gemisi, geminin bayrağını çekmeye yetki veren belgelerinin doğruluğunu inceleyebilir. Bu amaçla şüpheli gemiye bir subayın kumandasında bir araç gönderebilir. Belgelerin incelenmesi sonucunda şüpheler devam ederse, gemide mümkün olan nezaketle daha etraflı incelemeye geçilebilir.

3- Şüpheler gerçekleşmezse, durdurulan geminin şüpheleri haklı gösterecek hiç bir eylem yapmaması şartıyla, maruz kaldığı her türlü zarar ve kayıp tazmin edilecektir.

4- İşbu hükümler gerekli değişikliklerle askeri uçaklara da uygulanır.

5- İşbu hükümler, keza açık dış işaretlerle bir kamu hizmetine tahsis edilmiş oldukları ve bu konuda yetkili kılındıkları belli olan, diğer gemilere veya uçaklara da uygulanabilir.

Madde 111 Kesintisiz izleme hakkı

1 -Sahildar devletin yetkili makamları, bu devletin kanunlarına ve kurallarına aykırı hareket ettiğine ilişkin yeterli kaniya sahip oldukları takdirde bir yabancı geminin izlenmesine girişebilirler. Bu izleme,

yabancı gemi veya bunun araçlarından birini izleyen devletin iç sularında, takımda sularında, karasularında veya bitişik bölgesinde iken başlamalıdır; ve karasularının veya bitişik bölgenin ötesinde, ancak kesintiye uğramamak şartıyla devam edebilir. Karasularında veya bitişik bölgede seyreden bir yabancı gemiye dur emrini veren geminin, yabancı geminin dur emrini aldığı zaman bulunduğu sular içerisinde bulunması zorunlu değildir. Yabancı gemi işbu Sözleşmenin 33. maddesinde tanımlanan bir bitişik bölgede bulunuyorsa, izlemeye ancak, bu bitişik bölgenin tesisini gerektiren korunma amaçlarının ihlali halinde girişilebilir.

2- Kesintisiz izleme hakkı, kıt'a sahanlığı üzerindeki tesisleri çevreleyen güvenlik bölgeleri de dahil olmak üzere münhasır ekonomik bölgede veya kıt'a sahanlığında, sahildevletinin işbu Sözleşme uyarınca uygulanabilir kanun ve kurallara aykırılık halinde, aykırılığın zikredilen alanlarda meydana gelmiş olması şartı ile, **mutatis mutandis** uygulanacaktır.

3- İzleme hakkı, izlenen geminin kendi devletinin karasularına veya üçüncü bir devletin karasularına girmesi ile sona erer.

4- İzleme ancak, izleyen gemi, izlenen geminin veya bunun araçlarından birinin veya ekip halinde çalışıp izlenen gemiyi ana gemi olarak kullanan diğer araçların, karasuları içerisinde veya duruma göre, bitişik bölgede veya münhasır ekonomik bölgede veya kıt'a sahanlığı üzerinde bulunduğu elindeki kullanılabilir vasıtalarla kanaat getirdiği takdirde, başlamış kabul edilir. İzleme ancak, gözle görülür veya kulakla işitilir bir duruma işaretinin verilmesinden sonra başlayabilir; bu işaret, yabancı gemiye görebileceği veya işitebileceği bir mesafeden verilir.

5- İzleme hakkı, ancak savaş gemileri veya askeri uçaklar veya açık dış işaretlerle bir kamu hizmetine tahsis edilmiş oldukları ve bu konuda yetkili kılındıkları belli olan, diğer gemiler veya uçaklar tarafından kullanılabilir.

6- Geminin uçak tarafından izlendiği durumda:

a) 1. ve 4. Paragraf hükümleri gerekli değişikliklerle uygulanacaktır.

b) Dur emrini veren uçak, gemiyi kendisi tutuklamak imkanına sahip olmadıkça, sahildevletine ait ve ilk uçak tarafından haberdar edilen bir uçak veya gemi izlemeyi devam ettirmek üzere gelene kadar, izlemeyi fiilen sürdürmek zorundadır. Uçak dur emrini verip izlemediği veya diğer uçak ve gemiler izlemeyi kesintisiz sürdürmedikleri takdirde, geminin uçak tarafından suçlu veya şüpheli olarak gözlemlendiği şeklinde bir açıklama, geminin karasuları dışında tutuklanmasını haklı göstermeye yetmez.

7- Bir devletin yetkisine dahil bir yerde tutuklanmış ve yetkili makamlarca soruşturma açılmak üzere o devletin bir limanına götürülmekte olan bir geminin ve refakat gemisinin yolculuk sırasında şartların gerektirmesi sebebiyle açık denizin veya münhasır ekonomik bölgenin bir kısmından geçmiş olmaları halinde sırf münhasır ekonomik bölgenin veya açık denizin bir kısmından geçiş yüzünden, geminin serbest bırakılması istenemez.

8- İzlemenin haklı gösterilmediği şartlarda, karasuları dışında durdurulmuş veya tutuklanmış bir geminin bu yüzden maruz kalması muhtemel her türlü kayıp veya zararı tazmin edilecektir.

Madde 112

Denizaltı kabloları veya petrol boruları döşeme hakkı

1- Bütün devletler, kıt'a sahanlığının ötesinde, açık deniz yataklarında, denizaltı kabloları ve petrol boruları döşeme hakkına sahiptirler.

2- 79. maddenin 5. paragrafı bu çeşit kablolar ve petrol borularına uygulanır.

Madde 113

Bir denizaltı kablosunun veya petrol borusunun kopması veya zedelenmesi

Her devlet kendi bayrağını taşıyan bir gemi veya kendi yetkisine tabi bir kişi tarafından, açık denizde yüksek gerilimli bir denizaltı kablosuna veya bir denizaltı petrol borusuna bilerek ve isteyerek veya kusurlu bir ihmal ile zarar vermesi veya bunları koparması fiilinin ve bir telgraf veya telefon kablosuna, telefon ve telgraf haberleşmelerini zedeleyecek veya kesintiye uğratacak bir şekilde yine bilerek ve isteyerek veya kusurlu bir ihmal ile zarar vermesi veya bunları koparması fiilinin cezaı gerektirecek bir suç teşkil etmesi amacıyla gerekli kanun ve kuralları kabul edecektir. Bu hüküm, aynı zamanda, bu çeşit kablo veya petrol borularının zedelenmesini veya koparılmasını amaçlayan veya böyle bir sonuç doğurması mümkün olan davranışlara da uygulanacaktır. Bununla birlikte, bu hüküm, bu çeşit kablo ve petrol borularını koparma veya zedeleme fiili, bunu önlemek için gerekli bütün tedbirleri alan, ancak hayatlarını veya gemilerini kurtarma yasal amacıyla, başka türlü hareket edemeyen kişilerin yapmış olduğu koparma veya zedeleme hallerinde uygulanmayacaktır.

Madde 114

Bir denizaltı kablosunun veya petrol borusunun başka bir kablo veya petrol borusu sahibi tarafından koparılması veya zarara uğratılması

Her devlet, açıkdenizde, bir denizaltı kablosunun veya petrol borusunun sahibi olup da, bu kablunun veya petrol borusunun döşenmesi veya tamiri sırasında bir başka kablo veya petrol borusunun kopmasına veya zedelenmesine sebebiyet veren ve kendi yetkisine tabi olan bir kişinin bundan doğan tamir masraflarını yüklenmesi için gerekli kanun ve kuralları kabul edecektir.

Madde 115

Bir denizaltı kablosuna veya petrol borusuna zarar vermemek için uğratılan kayıpların tazmini

Her devlet, bir denizaltı kablosuna veya petrol borusuna zarar vermemek için bir çapasını, bir ağını veya diğer bir av aletini feda ettiğini ispat eden bir gemi sahibinin, makul bütün önleyici tedbirleri almış olması şartı ile, kablunun veya petrol borusunun sahibi tarafından tazmin edilmesi için gerekli kanun ve kuralları kabul edecektir.

BÖLÜM 2

AÇIK DENİZLERİN CANLI KAYNAKLARININ KORUNMASI VE YÖNETİMİ

Madde 116

Açık denizlerde balık avlama hakkı

Bütün devletlerin

a) Sözleşmeden doğan yükümlülükleri;

b) Sahili bulunan devletlerin, diğerleri arasında, 63. maddenin 2. paragrafında ve 64. ila 67. maddelerde öngörülen hak ve yükümlülükleri ile çıkarları; ve

c) İşbu bölüm'ün hükümleri,

saklı kalmak şartıyla, vatandaşlarının açık denizde balık avlamaları hususunda hakları vardır.

Madde 117

Devletlerin, vatandaşlarına karşı açık denizlerin canlı kaynaklarının muhafazasına ilişkin tedbirleri alma yükümlülüğü

Bütün devletlerin, açık denizlerin canlı kaynaklarının muhafazası için gerekli olabilecek ve kendi vatandaşlarına karşı uygulanabilecek tedbirleri alma veya bunların alınması konusunda diğer devletlerle işbirliğinde bulunma yükümlülüğü vardır.

Madde 118

Canlı kaynakların muhafazası ve yönetimi konusunda devletlerin işbirliği

Devletler, açık denizlerdeki canlı kaynakların muhafazası ve yönetimi konusunda işbirliğinde bulunacaklardır. Vatandaşları, aynı bölgede bulunan farklı canlı kaynakları veya aynı canlı kaynakları işleten devletler, söz konusu canlı kaynakların muhafazası için gerekli tedbirleri almak amacıyla görüşmelerde bulunacaklardır. Bu amaçla, gerektiği takdirde, alt-bölgesel veya bölgesel balıkçılık teşkilatları kurmak için işbirliğinde bulunacaklardır.

Madde 119

Açık denizlerin canlı kaynaklarının muhafazası

1- Kabul edilebilir av hacmini tespit ederlerken ve açık denizlerdeki canlı kaynakların muhafazası amacıyla diğer tedbirleri alırlarken, devletler:

a) Ellerinde bulunan en güvenilir bilimsel verilere dayanarak, avlanan tür stoklarının, kalkınmakta olan devletlerin özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere, ilgili ekolojik ve ekonomik faktörler muvacehesinde balık avlama metodları, stokların birbirine bağımlılıkları ve alt-bölgesel, bölgesel veya evrensel düzeyde, genel olarak tavsiye edilmiş asgari uluslararası ilkeleri gözönünde bulundurarak, sabit azami randıman sağlayacak seviyede tutulmasını veya bu seviyede tutulmasını veya bu seviyeye getirilmesini öngören tedbirleri alacaklar;

b) Bu tedbirlerin, avlanan türlerle ortak veya onlara bağlı türler üzerindeki etkilerini, bu ortak veya bağlı tür stoklarını, çoğaltmalarının ciddi bir şekilde tehlikeye düşmesini önleyecek bir seviyede tutmak veya bu seviyeye getirmek amacıyla, gözönüne alacaklardır.

2- Elde bulunan bilimsel bilgiler, avlara ve balıkçılığa ilişkin istatistikler ve balık stoklarının muhafazası ile ilgili diğer veriler yetkili uluslararası alt-bölgesel, bölgesel veya evrensel kuruluşlar aracılığı ile ve gerektiğinde ilgili bütün devletlerin katılmaları ile düzenli bir şekilde yayınlanacak ve değiş tokuş edilecektir.

3- İlgili devletler, muhafaza tedbirlerinin ve bunların uygulanmasının, hangi devletin vatandaşı olursa olsun, hiç bir balıkçıya karşı hukuki veya fiili bir ayırımı sebebiyet vermemesine dikkat edeceklerdir.

Madde 120

Deniz memelileri

65. madde, açık denizlerdeki deniz memelilerinin muhafaza yönetimine de uygulanır.

KISIM VIII

ADALARIN REJİMİ

Madde 121 Adaların Rejimi

1- Bir ada, sularla çevrili olan ve sular yükseldiğinde su üstünde kalan, doğal olarak meydana gelmiş bir kara parçasıdır.

2- 3. paragraf hükümleri saklı kalmak üzere, bir adanın karasularının, bitişik bölgesinin, münhasır ekonomik bölgesinin ve kıta sahanlığının sınırlandırılması, işbu Sözleşmenin diğer kara parçalarına uygulanabilir hükümlerine uygun olarak yapılır.

3- İnsanların oturmasına elverişli olmayan veya kendilerine özgü ekonomik bir yaşamı bulunmayan kayalıkların münhasır ekonomik bölgeleri veya kıta sahanlıkları olmayacaktır.

KISIM IX KAPALI VEYA YARI KAPALI DENİZLER

Madde 122 Tanım

İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca "kapalı veya yarı kapalı deniz"den, iki veya daha çok devlet tarafından çevrili ve diğer bir denize veya okyanusa dar bir geçitle bağlı bulunan veyahut da bütünüyle veya büyük bir bölümü ile, iki veya daha çok devletin kara sularından ve münhasır ekonomik bölgelerinden oluşan bir körfez, bir deniz havzası veya bir deniz anlaşılır.

Madde 123 Kapalı veya yarı kapalı denizlere kıyısı bulunan devletler arasında işbirliği

Kapalı veya yarı kapalı bir denize sahildar olan devletler, işbu sözleşme gereğince kendilerine ait olan hakların kullanılmasında ve yükümlülüklerin yerine getirilmesinde aralarında işbirliğinde bulunmalıdırlar. Bu amaçla, doğrudan doğruya veya ilgili bir bölgesel kuruluş aracılığı ile aşağıdaki konularda gayret göstereceklerdir:

- Denizin canlı kaynaklarının yönetimini, araştırılmasını ve işletilmesini koordine etmek;
- Deniz çevresinin korunmasına ve muhafazasına ilişkin haklarının kullanılması ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesini koordine etmek;
- Bilimsel araştırma politikalarını koordine etmek ve gerektiği takdirde, sözkonusu bölgede ortak bilimsel araştırma programlarına girişmek;
- İşbu maddenin uygulanmasında, kendileriyle işbirliğinde bulunmaları için, gerektiğinde diğer devletleri veya ilgili uluslararası kuruluşları davet etmek.

KISIM X

SAHİLİ BULUNMAYAN DEVLETLERİN DENİZE VE DENİZDEN İTİBAREN ULAŞMA HAKLARI VE TRANSİT SERBESTİSİ

Madde 124 Terimlerin kullanılışı

1- İşbu Sözleşmenin amaçları uyarınca;

a) "Sahili bulunmayan devlet" teriminden, denize kıyısı bulunmayan bir devlet;

b) "Transit geçiş devleti" teriminden, deniz sahili bulunsun veya bulunmasın, sahili bulunmayan bir devlet ile deniz arasında yer alan ve ülkesi üzerinden transit geçiş trafiğinin yapıldığı bir devlet;

c) "Transit geçiş trafiği" teriminden, aktarma, ambarlama, yüklemede kopukluk veya taşıma şeklinde değişiklik olsun veya olmasın, transit geçiş devleti ülkesi üzerinden geçişin, sahili bulunmayan devletin ülkesinde başlayan veya bu ülkede biten tam bir yolculuğun bir bölümünü teşkil etmesi şartıyla, kişilerin, bagajların, malların ve ulaştırma araçlarının bir veya birçok transit geçiş devletinin ülkesinden transit geçişi;

d) "Ulaştırma araçları" teriminden:

- i) Demiryolundan giden tekerlekli vasıtalar, deniz, göl veya nehir ulaştırmasında kullanılan gemiler ve karayolu vasıtaları;
- ii) Yerel şartlar gerektirdiğinde hamallar ve yük hayvanları, anlaşılır.

2- Sahili bulunmayan devletler ve transit geçiş devletleri, aralarında anlaşarak ulaştırma araçlarına, petrol boru hatlarını, gaz nakil hatlarını ve I. paragrafta zikredilenlerden başka ulaştırma araçlarını dahil edebilirler.

Madde 125 Denize ve denizden itibaren ulaşma hakkı ve transit serbestisi

1- Sahili bulunmayan devletler, açık denizlerin serbestliğine ve insanlığın ortak mirasına ilişkin olanlar da dahil olmak üzere, işbu Sözleşme ile öngörülen haklarını kullanmak için, denize ulaşma ve denizden ulaşma hakkına sahip olacaklardır. Bu amayla, transit geçiş devletinin ülkesinden her türlü ulaştırma araçlarıyla transit geçiş serbestisinden yararlanacaklardır .

2- Transit geçiş serbestisinin kullanılmasının şartları ve usulleri, sahili bulunmayan devletler ile ilgili transit geçiş devletleri arasında iki taraflı, alt-bölgesel veya bölgesel anlaşmalar yoluyla belirlenecektir.

3- Ülkeleri üzerindeki mutlak egemenliklerini kullanırken, transit geçiş devletlerinin, sahili bulunmayan devletler lehine işbu Kısımda zikredilen hakların ve kolaylıkların kendi yasal çıkarlarını hiç bir şekilde zedelememesini sağlamak üzere gerekli bütün yasal tedbirleri almaya hakları olacaktır.

Madde 126 En çok gözetilen ulus kuralının uygulanmasının hariç bırakılması

Özel coğrafi durumları nedeniyle işbu Sözleşmenin ve özel anlaşmaların sahili bulunmayan devletler lehine denize ulaşma ve denizden ulaşma konularında haklar ve kolaylıklar öngören hükümleri, en çok gözetilen ulus kuralının uygulanması dışında bırakılır.

Madde 127 **Gümrük resimleri, vergiler ve diğer mali yükümlülükler**

1- Transit geçiş trafiği, bu trafik ile ilgili özel hizmetler karşılığı alınan resimler hariç olmak üzere, hiç bir gümrük vergisine, resme veya diğer ödemeye tabi olmayacaktır.

2- Sahili bulunmayan devlet için öngörülen ve onun tarafından kullanılan transit ulaştırma araçları ve diğer transit kolaylıkları, transit geçiş devletinin ulaştırma araçlarının kullanımı için alınan vergi veya resimlerden daha yüksek vergi veya resimlere tabi tutulmayacaktır.

Madde 128 **Serbest bölgeler ve diğer gümrük kolaylıkları**

Transit geçiş trafiğini kolaylaştırmak amacıyla, sahili bulunmayan devletlerle transit geçiş devletleri arasında anlaşma yoluyla, bu sonuncuların giriş ve çıkış limanlarında serbest bölgeler veya diğer gümrük kolaylıkları öngörülebilir.

Madde 129 **Ulaştırma araçlarının yapımı ve geliştirilmesi konusunda işbirliği**

Transit geçiş devletinde, transit geçiş serbestisinin fiilen kullanılmasına imkan verecek ulaştırma araçları bulunmadığı takdirde veya liman tesisleri ve teçhizatı da dahil olmak üzere, mevcut araçlar herhangi bir yönden yetersiz olduğu takdirde; transit geçiş devleti ve sahili bulunmayan ilgili devlet, yenilerini inşa etmek veya mevcutları islah etmek üzere işbirliğinde bulunabilirler.

Madde 130 **Transit geçiş trafiğinin akışındaki gecikmeleri veya teknik nitelikteki zorlukları önlemeye veya sebeplerini ortadan kaldırmaya yönelik tedbirler**

1- Transit geçiş devleti, transit geçiş trafiğinin akışındaki gecikmeleri veya teknik nitelikteki zorlukları önlemek için uygun bütün tedbirleri alacaktır.

2- Gecikme veya zorlukların ortaya çıkması halinde bunların sebeplerini acilen ortadan kaldırmak üzere, transit geçiş devleti ile sahili bulunmayan devletin yetkili makamları işbirliğinde bulunacaklardır.

Madde 131 **Deniz limanlarında eşit işlem**

Sahili bulunmayan bir devletin bayrağını taşıyan gemiler, deniz limanlarında, diğer yabancı gemilere uygulanan işlemlere eşit bir işlemde yararlanacaklardır.

Madde 132 **Daha geniş transit kolaylıklarının bahşedilmesi**

İşbu Sözleşme hiç bir şekilde, Taraf Devletler arasında kabul edilmiş veya taraf devletlerden birince tanınmış olan daha geniş transit geçiş kolaylıklarının geri alındığı anlamına gelmez. Keza, işbu Sözleşme hiçbir şekilde taraf devletlerin gelecekte daha geniş kolaylıklar tanımalarını yasaklamaz.

KISIM XVI

GENEL HÜKÜMLER

Madde 300

İyi niyet ve hakkın kötüye kullanılması

Taraf Devletler işbu Sözleşme hükümleri uyarınca üstlendikleri yükümlülükleri iyi niyetle yerine getirmeli ve işbu Sözleşmede tanınan hakları, yetkileri ve serbestileri hakkın kötüye kullanılmasını oluşturmayacak biçimde kullanmalıdırlar.

Madde 301

Denizlerin barışçı amaçlarla kullanımı

İşbu Sözleşme uyarınca haklarını kullanırken ve yükümlülüklerini yerine getirirken, Taraf Devletler, herhangi bir devletin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı veya Birleşmiş Milletler Andlaşmasında belirtilen uluslararası hukuk ilkeleri ile bağdaşmayacak diğer herhangi bir şekilde, tehdide veya kuvvet kullanılmasına başvurmadan kaçınacaklardır.

Madde 302

Bilgilerin açıklanması

Herhangi bir Taraf Devletin işbu Sözleşmede öngörülen uyuşmazlıkların çözüm usullerine başvurma hakkı saklı kalmak üzere, işbu Sözleşmenin hiçbir hükmü, Sözleşme dolayısıyla kendisine düşen mükellefiyetlerin yerine getirilmesinde Taraf Devleti, yayımı güvenlik açısından temel çıkarlarına aykırı olacak bilgileri vermeye mecbur kılacak şekilde yorumlanmayacaktır.

Madde 303

Denizde ortaya çıkan arkeolojik ve tarihi eşyalar

1- Devletlerin denizde ortaya çıkarılan arkeolojik veya tarihi nitelikteki eşyaları koruma yükümlülüğü vardır ve bu amaçla işbirliğinde bulunacaklardır.

2- Bu eşyaların ticaretini kontrol etmek için, sahil devlet, 33. Maddeyi uygulayarak, bunların, o maddede öngörülen bölgedeki deniz dibinden, kendi izni olmaksızın çıkarılmasını, ülkesi üzerinde veya karasularında, kendisinin aynı maddede öngörülen kanunlarına ve kurallarına aykırı bir davranış olarak kabul edebilir.

3- İşbu madde, ne kimlikleri tesbit edilebilecek maliklerin haklarına, denizde batmış eşyaların çıkarılmasına ilişkin hukuka ve deniz hukukunun diğer kurallarına ve ne de kültürel mübadele konusundaki kanun ve uygulamalara hâle getirir.

4- İşbu madde, arkeolojik veya tarihi eşyaların korunmasına ilişkin diğer uluslararası anlaşmalara ve uluslararası hukuk kurallarına hâle getirmez.

Madde 304

Zarar verilmesi halinde sorumluluk

İşbu Sözleşmenin, zarar halinde sorumluluğa ilişkin hükümleri uluslararası hukukta mevcut olan kuralların uygulanmasına ve uluslararası hukuk uyarınca sorumluluğa ilişkin yeni kuralların tesbitine hâle getirmez.

KISIM XVII

SON HÜKÜMLER

Madde 305 İmza

1) İşbu Sözleşme aşağıdakilerin imzasına açık tutulacaktır:

a) Bütün devletler;

b) "Namibya için Birleşmiş Milletler Konseyi" tarafından temsil edilen, Namibiya;

c) Genel Kurul'un 1514 (XV) sayılı kararına uygun olarak Birleşmiş Milletler Teşkilatı tarafından desteklenen ve kabul edilen bir kendi kaderini kendisinin tayin etmesi tasarrufu ile bu rejimi seçmiş olan ve işbu Sözleşmenin ele aldığı konularda, bunlar hakkında andlaşmalar akdetme yetkisi de dahil olmak üzere, yetkisi bulunan bütün ortak özerk devletler;

d) Ortaklık belgeleri gereğince, işbu Sözleşmenin ele aldığı konularda, bunlar hakkında andlaşmalar akdetme yetkisi de dahil olmak üzere, yetkisi bulunan bütün ortak özerk devletler;

e) Birleşmiş Milletler Teşkilatı tarafından tanınmış tam bir iç özerklikten yararlanan; ancak Genel Kurulun 1514 (XV) sayılı kararı uyarınca tam bağımsızlığa kavuşmamış ve işbu Sözleşmenin ele aldığı konularda, bunlar hakkında andlaşmalar akdetme yetkisi de dahil olmak üzere, yetkisi bulunan bütün ülkeler;

f) IX. Ek'e uygun olarak uluslararası örgütler.

2- İşbu Sözleşme 9 Aralık 1984 tarihine kadar Jamaika Dışişleri Bakanlığı'nda ve keza 1 Temmuz 1983 tarihinden 9 Aralık 1984 tarihine kadar New York'da Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezi'nde imzaya açık tutulacaktır.

Madde 306 Onaylama ve resmi teyid

İşbu Sözleşme, Devletlerin ve 305. Maddenin I. paragrafının b), c), d), ve e) fıkralarında belirtilen birimlerin onayına ve aynı maddenin I. paragrafının f) fıkrasında belirtilen birimlerin, IX. Ek'e uygun olarak resmi teyidlerine tabi olacaktır. Onay ve resmi teyid belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi olunacaktır.

Madde 307 Katılma

İşbu Sözleşme, 305. maddede öngörülen devletlerin ve diğer birimlerin katılmalarına açık olacaktır. 305. maddenin I. paragrafın f) fıkrasında öngörülen birimlerin katılmaları, IX. Ek'e göre düzenlenecektir. Katılma belgeleri, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi olunacaktır.

Madde 308 Yürürlüğe giriş

1- İşbu Sözleşme, altmışıncı onay veya katılma belgesinin tevdi tarihinden on iki ay sonra

yürürlüğe girecektir.

2- Altmışınıc onay veya katılma belgesinin tevdi tarihinden sonra Sözleşmeyi onaylayan veya Sözleşmeye katılan her devlet için Sözleşme, I. paragraf hükmü saklı kalmak üzere, onay ve katılma belgesinin tevdi tarihini takip eden otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

3- Otorite'nin Kurul'u Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte toplanacak ve Otorite'nin Meclisi'ni seçecektir. 161. maddenin kesin bir şekilde uygulanmaması halinde Meclis, anılan maddede öngörülen amaçlara uygun bir biçimde oluşturulacaktır.

4- Hazırlık Komisyonu tarafından tespit edilen kurallar, düzenlemeler ve usuller, bunların Otorite tarafından XI. Kısım gereğince resmen kabul edilmelerine kadar, geçici olarak uygulanacaktır.

5- Otorite ve organları, Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Hukuku Konferansının II sayılı, hazırlık yatırımlarına ilişkin kararına ve bu kararın uygulanması sonucu Hazırlık Komisyonu'nun aldığı kararlara uygun olarak hareket edeceklerdir.

Madde 309 **İhtirazi kayıtlar ve istisnalar**

İşbu Sözleşmeye, diğer maddelerde açıkca izin verilenler dışında, ne ihtirazi kayıt ve ne de istisnalar ileri sürülebilir.

Madde 310 **Bildiriler**

309. maddede herhangi bir devletin, işbu Sözleşmeyi imzalarken veya onaylarken veya ona katılırken, bildirilerin işbu Sözleşme hükümlerinin o Devlete uygulanmasında hukuki etkilerini hariç bırakmayı veya değiştirmeyi amaçlamaması şartı ile, nasıl kaleme alınırsa, alınsın veya adlandırılması ne olursa olsun bildirilerde bulunmasını yasaklamaz.

Madde 311 **Diğer uluslararası Sözleşme ve Antlaşmalarla ilişkiler**

1- İşbu Sözleşme, Taraf Devletler arasında, Deniz Hukuku hakkında 29 Nisan 1958 Cenevre Sözleşmeleri yerine geçecektir .

2- İşbu Sözleşme, kendisine aykırı olmayan ve diğer Taraf Devletlerin Sözleşme dolayısıyla elde ettikleri haklardan yararlanmalarına ve Sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmelerine hanel getirmeyen diğer andlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerini herhangi bir şekilde değiştirmeyecektir.

3- İki veya ikiden fazla Taraf Devlet işbu Sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasını değiştiren veya askıya alan ve sadece karşılıklı ilişkilerinde uygulanacak anlaşmalar akdedebilirler; yeter ki, bu anlaşmalar, Sözleşmenin, riayet edilmemesi onun konusunun ve amacının gerçekleştirilmesine aykırı düşecek bir hükmüne ilişkin olmasın ve yine aynı şekilde, yeter ki bu anlaşmalar, Sözleşmede belirtilen temel ilkeleri etkilemesin; ve ne diğer Taraf devletlerin Sözleşme dolayısıyla elde ettikleri haklardan yararlanmalarına ve ne de Sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmelerine hanel getirsin.

4- 3. Paragrafta öngörülen bir anlaşmayı akdetmeyi amaçlayan devletler, işbu Sözleşmenin tevdi makamı aracılığı ile diğer tarafları anlaşma akdetme niyetlerinden haberdar edecekler ve aynı zamanda işbu Sözleşmenin, değiştirilmesini veya uygulanmasının askıya alınmasını düşündükleri hükümlerini bildireceklerdir.

5- İşbu madde, işbu Sözleşmenin diğer maddeleri ile açıkca izin verilen veya muhafaza edilen uluslararası anlaşmalara hanel getirmez.

6- Taraf Devletler, 136. maddede ifadesini bulan insanlığın ortak mirasına ilişkin temel prensipte herhangi bir değişiklik yapılamayacağını ve bu prensipten sapan hiçbir anlaşmaya taraf olmayacaklarını kabul ederler.

Madde 312 **Değişiklik**

1- İşbu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıllık bir sürenin bitiminde, herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne yazı ile başvurarak, Bölge'de yürütülen faaliyetlerle ilgili olmamak şartı ile, belirli konularda işbu Sözleşmede değişiklikler yapılmasını teklif edebilir ve bu şekilde teklif edilen değişiklikleri incelemekle görevli bir konferansın toplanmasını talep edebilir. Genel Sekreter bu başvuruyu bütün Taraf Devletlere iletecektir. Başvurunun iletilmesi tarihini takip eden 12 ay içerisinde Taraf devletlerden en az yarısının bu talebe olumlu cevap vermesi halinde Genel Sekreter Konferansı toplayacaktır.

2- Değişiklik Konferansı, aksini kararlaştırmadıkça, kararların alınması konusunda, Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Hukuku Konferansı'nın izlediği usulü uygulayacaktır. Konferans, değişiklikler hakkında konsensüs yolu ile bir anlaşmaya varılması için hiç bir gayreti esirgememelidir ve bir konsensüsa ulaşılması için bütün gayretler tüketilmedikçe, bu değişiklikler hakkında oylama yapılmamalıdır.

Madde 313 **Basit usulle değişiklik**

1- Herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne yazı ile başvurarak Sözleşmede, Bölge'de yürütülen faaliyetlere ilişkin olmayan bir değişiklik teklifinde bulunabilir ve bunun, bir konferans toplanmaksızın işbu maddede öngörülen basit usulle kabulünü talep edebilir. Genel Sekreter bu başvuruyu bütün Taraf Devletlere iletecektir.

2- Başvurunun iletilmesi tarihini takip eden 12 ay içerisinde Taraf Devletlerden biri teklif edilen değişikliğe veya bunun basit usul ile kabul edilmesine yönelik teklife itiraz ederse, teklif edilen değişiklik reddedilmiş sayılacaktır. Genel Sekreter bu durumu bütün Taraf Devletlere bildirecektir.

3- Başvurunun iletilmesi tarihini takip eden 12 ay içerisinde Taraf Devletlerden hiçbiri teklif edilen değişikliğe veya bunun basit usul ile kabul edilmesine yönelik teklife itiraz etmese, teklif edilen değişiklik, kabul edilmiş sayılacaktır. Genel Sekreter bu durumu bütün Taraf Devletlere bildirecektir .

Madde 314 **Sözleşmenin, münhasıran Bölge'de yürütülen faaliyetlere ilişkin hükümlerinde değişiklikler**

1- Herhangi bir Taraf Devlet, Otorite'nin Genel Sekreterine yazı ile başvurarak, VI Ek'in 4. bölümü hükümleri de dahil olmak üzere, işbu Sözleşmenin münhasıran Bölgede yürütülen faaliyetlere ilişkin hükümleri hakkında değişiklik teklifinde bulunabilir. Genel Sekreter bu başvuruyu bütün Taraf Devletlere bildirecektir. Meclis tarafından kabul edilen değişiklik teklifi, daha sonra Kurul tarafından kabul edilecektir. Taraf Devletlerin temsilcilerinin, teklif edilen değişikliği incelemek ve kabul etmek için yetki belgelerini haiz olmaları gerekecektir. Değişiklik teklifi Meclis ve Kurul tarafından onaylanan şekli ile kabul edilmiş sayılacaktır.

2- 1. paragrafta göre bir değişikliği kabul etmeden önce Meclis ve Kurul, 155. madde uyarınca yeniden gözden geçirme konferansı toplanıncaya kadar, değişikliğin Bölge'nin kaynaklarının araştırılması ve işletilmesi sistemini haleldar etmediğinden emin olacaklardır.

Madde 315

Değişikliklerin imzalanması, onaylanması bunlara katılma ve geçerli değişiklik metinleri

1- İşbu Sözleşmede yapılan değişiklikler, bir kere kabul edildikten sonra, değişikliklerde başka türlü kararlaştırılmış olmadıkça, kabul tarihinden itibaren 12 ay süre ile New York'da Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezinde taraf devletlerin imzasına açık tutulacaktır .

2- 306., 307. maddeler işbu Sözleşmede yapılan bütün değişikliklere uygulanır.

Madde 316

Değişikliklerin yürürlüğe girmesi

1- Değişiklikleri onaylayan veya bunlara katılan devletler için, işbu Sözleşme 5. paragrafta öngörülenler dışında yapılan değişiklikler, hangisinin sayısı daha yüksek ise o kabul edilmek şartı ile, Taraf Devletlerden üçte ikisinin veya altmış Taraf Devletin onay veya katılma belgelerini tevdi ettikleri tarihi izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girecektir. Değişiklikler ne diğer Taraf Devletlerin işbu Sözleşme dolayısıyla elde ettikleri haklardan yararlanmalarına ve ne de Sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmelerine hanel getirecektir .

2- Bir değişiklik, yürürlüğe girmesinin işbu maddede istenenden daha fazla sayıda onay veya kutlamayı icap ettirdiğini öngörebilir.

3- 1. Paragrafta öngörülen bir değişikliği gereken sayıda onay veya katılma belgesinin tevdi tarihinden sonra onaylayan veya buna katılan her bir Taraf Devlet için bu değişiklik, Taraf Devletin onay veya katılma belgesini tevdi tarihini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

4- Bir değişikliğin, I. Paragrafa uygun olarak yürürlüğe girmesinden sonra, işbu Sözleşmeye taraf olan bir devlet farklı bir niyet beyan etmediği takdirde:

a) Sözleşmeye değiştirildiği şekli ile taraf olmuş kabul edilecek; ve

b) Bu değişiklik ile bağlı olmayan her Taraf Devlete karşı da, Sözleşmeye değiştirilmemiş şekli ile taraf olmuş kabul edilecektir .

5- Münhasıran, bölge'de yürütülen faaliyetlere ilişkin değişiklikler ve EK VI'ya ilişkin değişiklikler, bütün Taraf Devletler için, Taraf Devletlerden dörtte üçünün onay veya katılma belgelerini tevdi ettikleri tarihten bir yıl sonra yürürlüğe girecektir.

6- 5. Paragrafta öngörülen değişikliklerin yürürlüğe girmesinden sonra işbu Sözleşmeye taraf olan her devlet Sözleşmeye değiştirilmiş şekli ile taraf olmuş kabul edilecektir.

Madde 317

Fesih

1- Bir Taraf devlet, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne yazı ile bildirerek işbu Sözleşmeyi feshedebilir; ve fesih gerekçelerini belirtebilir. Gerekçelerin bildirilmemesi, feshin geçerliliğini etkilemeyecektir. Fesih bildiriminde daha sonraki bir tarih öngörülmüyorsa, bildirim alındığı tarihten bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2- Fesih, bir devleti Sözleşmeye taraf olduğu zamanda üstlendiği mali ve akdi yükümlülüklerinden kurtarmayacağı gibi, bu devlet için, yürürlüğü sona ermeden önce Sözleşmenin kendisi yönünden uygulanmasından doğan hakları, yükümlülükleri ve hukuki durumları etkilemeyecektir.

3- Feshin, herhangi bir Taraf devletin Sözleşmede belirtilen ve Sözleşmeden bağımsız olarak uluslararası hukuk uyarınca tabi olacağı herhangi bir yükümlülüğü yerine getirme görevini hiçbir şekilde

etkilemeyecektir.

Madde 318 Ek'lerin Statüsü

Ek'ler işbu Sözleşmenin ayrılmaz parçasıdır ve aksine açık hüküm bulunmadıkça, işbu Sözleşmeye yapılan bir atıf aynı şekilde eklere yapılmış ve işbu Sözleşmenin bir kısmına yapılan bir atıf aynı zamanda bununla ilgili eklere yapılmış sayılır.

Madde 319 Tevdi makamı

1- Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri Sözleşmenin ve buna ilişkin değişikliklerin tevdi makamı olacaktır.

2- Tevdi makamı görevlerinden başka, Genel Sekreter:

a) Bütün Taraf Devletlere, Otoriteye ve yetkili uluslararası kuruluşlara işbu Sözleşme ile ilgili olarak ortaya çıkan genel nitelikteki sorunlar hakkında raporlar verecektir;

b) Otorite'ye işbu Sözleşmenin ve buna ilişkin değişikliklerin konu olduğu onayları, resmi teyidleri ve katılmaları ve aynı şekilde Sözleşmenin feshine ilişkin bildirimleri bildirecektir;

c) Taraf Devletlere, 311. maddenin 4. Paragrafı uyarınca akdedilen anlaşmaları bildircektir;

d) İşbu Sözleşme uyarınca kabul edilen değişiklikleri onaylamak veya bunlara katılmak için, Taraf Devletlere iletecektir;

e) İşbu Sözleşme uyarınca Taraf Devletlerin gerekli toplantıları için, çağrıda bulunacaktır .

3- a) Genel Sekreter, 156. maddede öngörülen gözlemcilere aşağıdakileri iletecektir.

i) 2. Paragrafın a) fıkrasında öngörülen raporlar;

ii) 2. Paragrafın b) ve c) fıkralarında öngörülen bildirimler;

iii) bilgi vermek amacıyla, 2. Paragrafın d) fıkrasında öngörülen değişiklik metinleri.

b) Genel Sekreter. bu gözlemcileri keza, 2. Paragrafın e) fıkrasında öngörülen Taraf Devletler toplantılarına, gözlemci sıfatıyla katılma davet edecektir.

Madde 320 Geçerli metinler

Arapça, Çince Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça metinleri eşit derecede geçerli sayılan iş bu Sözleşmenin orijinali, 305. Maddenin 2. Paragrafı göznlünde bulundurularak, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir.

BU HÜKÜMLERE OLAN İNANÇLA, aşağıda imzaları bulunan ve bu amaçla gereken şekilde yetkilendirilmiş, tam yetkili temsilciler, işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

MONTEGO BAY'de, On Aralık Bin Dokuz Yüz Seksen iki'de DÜZENLENMİŞTİR.